

Hyvä kasvaa Heinolassa

- välittäen
- uudistuen
- tuloksellisesti

Talousarvio 2026

Taloussuunnitelma
2026–2028

Sisällysluettelo

1.	Kaupunginjohtajan katsaus	2
2.	Yleisperustelut	4
	Talousarvion rakenne ja sitovuus	4
	Heinolan kaupungin strategia talousarvion laadinnan pohjana	5
	Yleiset taloudelliset lähtökohdat	10
	Heinolan kaupungin vuoden 2026 talousarvion laadinnan perusteet	17
	Väestö ja työllisyys	21
3.	Käyttötalousosa	27
	Yhteiset palvelut/kaupunginhallituksen alainen palvelualue	28
	Hyvinvointipalvelut	32
	Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen	33
	Kaupunkiympäristön palvelualue	40
4.	Investointiosa	51
5.	Tuloslaskelmaosa	56
6.	Rahoitusosa	61
7.	Kaupunkikonserni, konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet	63
	Heinolan vuokra-asunnot Oy	63
	Heinolan Tilapalvelut Oy	64
	KOY Heinolan Tietokeskus	65
8.	Vesilaitoksen ja tilakeskuksen erillislaskelmat	66
	Vesilaitos	66
	Tilakeskus	68
9.	Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kuntakohtaiset kustannukset	70

1. Kaupunginjohtajan katsaus

Arvoisa lukija,

Ensi vuonna Heinolan residenssin perustamisesta tulee kuluneeksi 250 vuotta. Heinola on perinteikäs kaupunki, joka on aikojen saatossa useaan otteeseen joutunut luomaan nahkansa uudelleen. Mielestäni olemme kansakuntana nyt yhden murroksen kynnyksellä, joka tulee viitoittamaan pitkälle tulevia vuosikymmeniä. Uskon, että tulevastakin selvitään, kun mahdollisimman laajalle joukolle syntyy mahdollisimman yhtenäinen tilannekuva sekä hyvä ja yhteinen näkemys erilaisista keinosta ja välineistä, joilla pyrimme tilanteen ratkaisemaan, sekä tarvittava sitoutuminen niiden läpiviennistä.

Aluksi minun on kuitenkin myönnettävä, että olen tällä hetkellä hämilläni. Olen ollut kuntapuolen johtotehtävissä jo 25 vuotta, ja yleensä olen pystynyt ennakoimaan tulevaa keskimääräistä paremmin. Vaikka usein tuntuu, että olemme myrskyn silmässä ja tilanne näyttää muiden silmissä huolestuttavalta, olen silti osannut ohjata laivaa oikeaan suuntaan.

Erityisesti hämmentyneeksi minut tekee se, että keskusteltuani kokeneiden kollegoiden kanssa ympäri maata, he jakavat kanssani varsin samanlaisen tilannekuvan. Olemme kaikki sitä mieltä, että olemme ajautumassa seuraavaan myrskyyn valtion ohjeistuksella ilman selkeää käsitystä siitä, miksi sinne mennään, mitä siellä pitäisi tehdä tai miten sieltä päästään pois. Meiltä puuttuu yhteinen kansallinen tarina, johon olisi mahdollista sitoutua. Suomen hallituksien vaalikauden mittaiset toisistaan poukkoilevat linjaukset ovat todellisuudessa olleet myrskyä kestäväälle kuntataloudelle ja horisontissa näkyy niiden seurauksena maksun hetki.

Suomalainen kuntatalous on tällä vaalikaudella vedenjakajalla. Sosiaali- ja terveysuudistuksen viimeiset aallot ovat vasta tulossa, työllisyyspolitiikan muutokset eivät ole vielä huipussaan, ja valtio toteuttanee kuntien valtionosuusuudistuksen, joka muuttaa kuntien rahoitusta perustavanlaatuisesti – suosien tietynlaisia kuntia ja vaikeuttaen muiden asemaa. Maan hallitus ei ole antanut kuntien

valtionosuusuudistusesitystä tätä kirjoittaessa, mutta todennäköisesti se tulee lausunnoille kuntiin loppuvuoden aikana.

Tässä tilanteessa on tärkeää säilyttää maltti, hyödyntää omia vahvuuksia ja valmistautua tulevaan. Heinolan kaupunki laatii parhaillaan uutta strategiaa: määrittelemme tavoitteet ja miten seuraamme niiden toteutumista. Heti strategian valmistuttua aloitamme muutosohjelman, jonka avulla sopeutamme kaupungin taloutta valtion vaatimusten mukaisesti. Muutosohjelmassa määritellään keinot ja välineet, joilla toteutamme strategiaa niukkenevassa taloudellisessa tilanteessa.

Heinolan lähtötilanne ei ole huono, vaikka toisin väitetään. Viimeisen kymmenen vuoden aikana ylijäämä on kasvanut ja investointeihin on voitu varata resursseja. Edellisen valtuustokauden muutosohjelma sopeutti taloutta merkittävästi, organisaatiota ja johtamisjärjestelmää on kehitetty, jotta rakenteelliset muutokset voidaan toteuttaa tehokkaammin. Edessä oleva haaste on vaikea, mutta ei mahdoton. Edellisen kauden onnistumisten päälle on mahdollista rakentaa myös uusi muutosohjelma. Mielestäni meidän tulee hoitaa oma tehtävämme, mutta koko kuntakentän ongelmia emme pysty ratkaisemaan. Tämän sanottuani, pidän mahdollisena, että Heinolan tulee myös varautua siihen, että voimme joutua vaalikauden aikana kantamaan vastuuta myös nykyistä Heinolaa laajemmalla alueella.

Ensi vuoden talousarvio on ensimmäinen urallani, joka on suunniteltu ja myös toteutuu alijäämäisenä. Suunnitelmavuosien 2027–2028 aikana alijäämä kasvaisi ilman sopeuttamista merkittävästi. Tämänhetkisen arvion mukaan Heinolan kaupungin sopeuttamistarve on 3–4 miljoonaa euroa, mutta valtionosuuksien muutokset voivat nostaa tarpeen jopa 6–8 miljoonaan euroon, mikä vastaa 10 % kaupungin vuositaloudesta. Mielestäni on tärkeää, että sopeuttamisen koko mittakaava on tiedossa, kun muutosohjelman keinoista ja välineistä päätetään. Sormen voi katkaista vain kerran ja on hyvä luoda

ymmärrys siitä, mitä toimintaympäristösämme laajemmin tapahtuu. Emme voi syyllistyä siihen, että ratkaisemme ongelmia vain oman napamme ympärillä.

Ensi vuonna investointitahtia on pakko kirstää hieman yli kuuteen miljoonaan euroon, ettei velkamäärämme kasvaisi, mikä on määritelty keskeiseksi tavoitteeksi aikaisemmassa strategiassamme ja muutoshjelman periaatteissa. Aikaisempien vuosien hengästyttävän investointitahdin seurauksena poistomme ja lainamäärä ovat kasvaneet merkittävästi. Meidän tulisi saada sijoitetun pääoman ja lainan suhde terveemmälle pohjalle. Samaa hengenvetoon on kuitenkin todettava, että kaupungin investointitaso tulisi nostaa noin 8–9 miljoonaan euroon vuodessa mahdollisimman pian, jotta korjausvelka ei kasva ja voimme tehdä investointeja, jotka luovat tulevaisuuden näkyviä. Tämä osaltaan myös korostaa sopeuttamisen merkitystä ja niiden toteuttamisen nopeutta.

Kaiken tämän keskellä ja ehkäpä juuri siksi, meidän tulee osata nauttia siitä 250 vuoden matkasta, jonka Heinolan kaupunki on asukkaineen ja yrityksineen

tehnyt, sekä omilla päätöksillämme luoda edellytykset myös tuleville 250 vuodelle. Me, jotka näissä julkisissa tehtävissä toimimme, emme omista näitä tehtäviä; ne ovat meillä lainassa ja meidän tulisi tehdä kaikkemme, jotta kun on meidän aikamme palauttaa välineet tuleville tehtävänhoitajille, palauttaisimme ne paremmassa kunnossa kuin ne olivat, kun me ne saimme.

Jostain minulle tuntemattomasta syystä, kun pohdin kuntatalouden nykytilaa, minulle tulee mieleeni ensiapukoulutajan sanat silloin, kun olet ensimmäisenä onnettomuuspaikalla; luo mahdollisimman hyvä tilannekuva, käy onnettomuuspaikan kaikki uhrin läpi, älä aloita uhrista, joka pitää kovinta meteliä, koska hänellä tuskin on suurin hätä. Käy tarkistamassa ensin kaikkien hiljaisten tilanne ja aloita hoito kiireellisyysluokituksen mukaan. Enemmän tai myöhemmin muita tulee paikalle, kerro heille heti oma käsityksesi tilanteesta. Siihen saakka säilytä malttisi ja tee kaikkesi, enempään et pysty.

Jari Parkkonen, kaupunginjohtaja

2. Yleisperustelut

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvio on laadittu kuntalaissa esitetyllä rakenteella.

Yleisperusteluissa esitetään mm. katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen sekä kunnallistalouden kehitykseen, kaupungin strategia ja strategiset tavoitteet sekä toimialojen toiminnalliset tavoitteet.

Käyttötalousosa sisältää toimialoittaiset talousarviot. Toimialojen suunnitelmat sisältävät myös toiminnan kuvauksen, toimintaympäristön muutokset ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Tuloslaskelmaosassa esitetään kaupungin talouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Investointiosassa esitetään kunnan investointimenot ja -tulot hankeryhmittäen ja sitovuustasolla.

Rahoitusosassa esitetään tulo-rahoituksen riittävyyden lisäksi meno- ja tuloarviona pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman.

Käyttötalousosassa sitovuustasoksi on kaikkien palvelualueiden osalta määritelty nettositovuus eli toimintatulojen ja -menojen erotus (=nettomeno).

Investointien sitovuustaso on esitetty investointiosassa. Investointien osalta on käytössä nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus.

Sitovuustasot valtuustoon nähden on esitetty seuraavassa taulukossa.

Käyttötalousosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Yhteiset palvelut palvelualue	toimintakate/netto
Hyvinvoinnin palvelualue	
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	toimintakate/netto
Kasvatus- ja opetus	toimintakate/netto
Kaupunkiympäristön palvelualue	
Kaupunkiympäristön hallinto, kuntatekniikka, ruoka- ja siivouspalvelut yhteensä	toimintakate/netto
Vesilaitos	Tilikauden yli-/alijäämä
Tilakeskus	Tilikauden yli-/alijäämä
Rakennusvalvonta	toimintakate/netto
Ympäristönsuojelu	toimintakate/netto
Tuloslaskelmaosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Rahoitustuotot ja -kulut	netto
Verotulot	arvio
Valtionosuudet	arvio
Poistot ja arvonalentumiset	arvio
Rahoitusosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Antolainat	netto
Lainanotto ja lyhennykset	arvio
Investointiosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Irtain omaisuus palvelualueittain ja taseyksiköittäin	netto
Julkinen käyttöomaisuus / Kadunrakennus	netto
Julkinen käyttöomaisuus / Vesilaitos	netto
Talonrakennusinvestoinnit / Tilakeskus	netto
Osakkeet ja osuudet	netto
Maa-alueiden osto ja myynti	netto
Investointiosa	Hallitukseen nähden sitova taso
Hankekohtaiset yli 1,5 milj. eur investoinnit	netto

Heinolan kaupungin strategia talousarvion laadinnan pohjana

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa ja erillisbudjeteissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Strategia valutetaan käytäntöön talousarvion

kautta vuosittaisiin toiminnan ja talouden tavoitteisiin.

Kaupungin strategia on päivitetty keväällä 2022 ja linjaa myös vuoden 2025 tavoitteiden asettamista. Kaupungin strategian päivitys on parhaillaan menossa ja on tulossa päätöksentekoon keväällä 2026. Talousarviossa asetettuja tavoitteita seurataan talousarviovuoden aikana. Tarvittavat muutokset tavoitteisiin tuodaan valtuuston ja muiden toimielimien käsittelyyn talousarviovuoden aikana.

Strategian toteuttamisessa ja arkeen viemisessä erityistä huomiota on syytä kiinnittää myös arvoihin, joita ovat välittäminen, uudistuminen sekä tuloksellisuus.

Hyvä kasvaa Heinolassa

Strategia 2030

Toimintatapamme

- Arvostamme toisiamme
- Katsomme tulevaa
- Saamme asioita aikaan

Arvomme

- Välittäminen
- Uudistuminen
- Tuloksellisuus

Strategiamme painopisteet

Hyvinvoinnin kasvu

Uudistuva työ ja asuminen

Vahva kaupunkiyhteisö

Kestävä talous

Strategian päämäärät ja strategiset tavoitteet mittareineen ovat seuraavat:

TAVOITTEET JA MITTARIT

HYVINVOINNIN KASVU

- » Hyvinvointi lisääntyy (hyvinvointi-indeksi, HYTE-kerroin)
- » Toimiva arki (asukkaan hyvinvointikokemus -kysely)
- » Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola (CO2-päästöt, kestävän kasvun indeksi)

UUDISTUVA TYÖ JA ASUMINEN

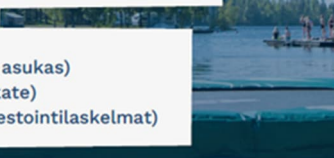
- » Muuttovoiton vahvistaminen (työikäisten nettomuutto)
- » Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä (työpaikkojen määrä, elinvoimaindeksi)
- » Monipaikkainen Heinola (yöpymiset, matkailun tulo- ja työllisyys selvitys, asukaskokemuskysely)

VAHVA KAUPUNKIYHTEISÖ

- » Laadukas päätöksenteko (valtuuston ja johtoryhmien päätöksenteon itsearviointi)
- » Osallisuuden vahvistaminen (asukaskokemuskysely)
- » Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen (työtyytyväisyys, esihenkilöarvioinnit)

KESTÄVÄ TALOUS

- » Velkamäärän vähentäminen (konsernin velat ja vastuut per asukas)
- » Käyttötalouden tasapaino (vuosikate/investoinnit, toimintakate)
- » Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit (vipuvaikutus, investointilaskelmat)

Toiminnalliset tavoitteet vuoden 2026 talousarviossa

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Valtuusto hyväksyy talousarviokokonaisuuden sitovuustasolla. Käyttösuunnitelmat hyväksytään toimielimissä vastuualuetasolla. Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategiasta ja siinä hyväksytyistä arvoista

Toiminnallisten tavoitteiden tarkoituksena on ohjata toimintaprosessia ja taloudellisten tavoitteiden puolestaan ohjata kunnan tulo- ja

pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Toiminnalliset tavoitteet esitetään ja niihin osoitetaan tarvittavat resurssit talousarvion ja -suunnitelman käyttötalous- ja investointiosissa.

Kuntakonsernin tytäryhteisöjen tulee toimia kunnan valtuuston strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen. Kuntakonsernin tytäryhteisöille asetetaan talousarviossa tavoitteet kuten kunnan omille toimintoille. Tytäryhteisön tulee omassa tavoiteasetannassaan kuvata, miten yhtiö tukee toiminnallaan kunnan strategian toteutumista. Heinolan tytäryhtiöille asetetut tavoitteet on esitetty luvussa 7.

Tavoitteet palvelualueittain

Palvelualueiden strategiasta johdetut valtuuston sitovuustason tavoitteet on laadittu strategiaan päämääriin perustuen. Valtuuston nähden sitovat tavoitteet on esitetty vuodelle 2026 palvelualueittain alla olevissa taulukoissa. Ne on esitetty myös kunkin palvelualueen kohdalla osana käyttötalousosaa.

Käyttösuunnitelmissa tavoitteet asetetaan vastuualueittain ja tavoitteet ovat konkreettisemmalla tasolla kuin valtuuston sitovuustasolla.

Yhteiset palvelut

Strateginen päämäärä	Palvelualueen tavoite 2026
Hyvinvoinnin kasvu - Hyvinvointi lisääntyy - Toimiva arki - Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Verkkokaupan ja maksamisen ratkaisujen uudistaminen asiakasnäkökulma huomioiden. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostaminen uusien kanavien ja fokusoinnin avulla - määritellään viestinnän kanavat ja fokusoidaan eri kanavien viestintää sekä lisätään englanninkielistä viestintää kansainvälisille asukasryhmille ja markkinoinnin tarpeisiin.
Uudistuva työ ja asuminen - Muuttovoiton vahvistaminen - Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä - Monipaikkainen Heinola	Tekoälyn ratkaisujen löytäminen osaksi palvelualueen palveluita ja tekoälyn käyttöönoton edistäminen koko organisaatiossa eri keinoin. Selkeän toimintamallin kirkastaminen yhteistyöllä ja seurannalla Ladecin ja Lahti Regionin kanssa. Hankkeiden integroitumisen edistäminen muuhun organisaatioon ja ulkoisten rahoitusten hyödyntäminen hanketoimintaa tukevalla toiminnalla. Asukasmarkkinointikampanjan toteutus osana juhluvuotta.
Vahva kaupunkiyhteisö - Laadukas päätöksenteko - Osallisuuden vahvistaminen - Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen	Osaamisen johtamisen toimintamallin käyttöönotto koko organisaatiossa. Työkykyjohtamisen jatkotoimenpiteiden toteutus osana Kevä-hanketta. Työhyvinvointitulokset vähintään vuoden 2025 tasolla ja tulosten hyödyntäminen esihenkilötyön kehittämisessä.
Kestävä talous - Velkamäärän vähentäminen - Käyttötalouden tasapaino - Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit	Käytössä olevien tietojärjestelmien ja ohjelmistojen kriittinen tarkastelu. Tiedolla johtamisen edistäminen seudullisesti erityisesti taloustiedon osalta. Talouden suunnittelun ennakkoinnin parantaminen -prosessien kehittäminen systemaattisemmaksi.

Hyvinvoinnin palvelualue

Strateginen päämäärä	Palvelualueen tavoite 2026
Hyvinvoinnin kasvu - Hyvinvointi lisääntyy - Toimiva arki - Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Selvitetään eri ikäisten asukasryhmien fyysistä, sosiaalista ja henkistä hyvinvointia asukaskyselyjen avulla ja hyödynnetään kyselyjen tuloksia palveluiden parantamiseksi ja asukkaiden kokeman hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tuetaan lapsiperheiden toimivaa arkea selkeyttämällä lapsiperhepalveluja ja niiden viestintää. Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
Uudistuva työ ja asuminen - Muuttovoiton vahvistaminen - Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä - Monipaikkainen Heinola	Varmistetaan kaupunkiin muuttavien asukkaiden integroituminen osaksi kaupungin väestöä. Selvitetään tarve ja mahdollisuudet järjestää englanninkielistä varhaiskasvatusta ja perusopetusta Heinolassa. Palvelumuotoillaan keskeiset palvelut asukaskyselyjä hyödyntämällä viestintää ja asukasmarkkinointia varten.
Vahva kaupunkiyhteisö - Laadukas päätöksenteko - Osallisuuden vahvistaminen - Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen	Käyttöön otetaan vaikuttavuuden arviointimalli päätösesitysten valmistelussa. Käyttöön otetaan henkilöstön osaamisen johtamisen malli. Arvioidaan ja parannetaan esihenkilötyötä työhyvinvointikyselyn tulosten avulla.
Kestävä talous - Velkamäärän vähentäminen - Käyttötalouden tasapaino - Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit	Parannetaan työllisyydenhoidon tuloksellisuutta varmistamalla yhteistyön ja asiakasohjauksen toimivuus keskeisten kumppaneiden kanssa ja uudistamalla kaupungin työllisyyspalveluiden toimintatapoja. Tehdään aktiivista henkilöstösuunnittelua, että tarvittava osaaminen on oikeassa paikassa organisaatiota ja että lasten ja oppilaiden määrä ja tarpeet otetaan huomioon työyksiköiden henkilöstömitoituksissa. Tehdään tarvekartoitukset palvelualueen käytössä olevista keskeisistä rakennuksista valtuustokauden aikana tarvittavia jatkotoimia varten.

Kaupunkiympäristö palvelualue

Strateginen päämäärä	Palvelualueen tavoite 2026
Hyvinvoinnin kasvu - Hyvinvointi lisääntyy - Toimiva arki - Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Asiakastyytyväisyys: Asiakaskokemuksen arviointi kertoo, että palvelut koetaan laadukkaiksi ja arki sujuvaksi. Esteettömyyden priorisointi: Esteettömyyden kehittäminen näkyy konkreettisesti kaupunkilaisten liikkumisessa ja saavutettavuudessa. Uusiutuvan energian edistäminen: Kaupungin energiantuotannossa uusiutuvat ratkaisut ovat vahvistuneet ja tukevat hiilineutraaliustavoitetta. Tavoitteiden seuranta: HINKU- ja JETS-seurannasta saadaan tietoa, joka ohjaa päätöksentekoa ja kehittämistä.
Uudistuva työ ja asuminen - Muuttovoiton vahvistaminen - Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä - Monipaikkainen Heinola	Kaupungin houkuttelevuus ja elinvoima: Heinola tunnetaan vetoimaisena ja elinvoimaisena kaupunkina, jossa väestökehitys tukee kestävästä kasvua. Korkeakouluyhteistyö ja oppiva organisaatio: Yhteistyö korkeakoulujen kanssa vahvistaa Heinolaa oppivana kaupunkina ja tuo uusia innovaatioita kehittämiseen. Kaavoitus ja kaupunkikehittäminen: Kaavoitus etenee suunnitelmallisesti ja tukee pitkäjänteisesti yritystoiminnan, asumisen ja loma-asumisen tarpeita.
Vahva kaupunkiyhteisö - Laadukas päätöksenteko - Osallisuuden vahvistaminen - Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen	Rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmät: Tietojärjestelmät tukevat sujuvaa suunnittelua ja päätöksentekoa, ja niiden käytettävyys koetaan hyväksi sekä henkilöstön että asiakkaiden näkökulmasta. Työhyvinvointi: Hyvinvointitoimet kohdentuvat oikein ja näkyvät henkilöstön jaksamisessa, sitoutumisessa ja työnilossa. Asukas- ja asiakaspalaute: Palaute otetaan järjestelmällisesti huomioon ja siihen vastataan nopeasti, mikä lisää luottamusta kaupungin toimintaan. Yhteistyö ja osallisuus: Yhteistyöprosessit ovat kehittyneet toimiviksi ja osallistumistapahtumat vahvistavat kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksia.
Kestävä talous - Velkamäärän vähentäminen - Käyttötalouden tasapaino - Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit	Toimipisteoptimointi ja tilatehokkuus: Palveluverkko on ajantasainen ja tilat ovat tehokkaassa käytössä, mikä tukee kaupungin talouden tasapainoa. Vesilaitoksen talouden tasapaino ja korjausvelka-analyysi: Elinkeinoelämän hallinta varmistaa vesilaitoksen toimintavarmuuden ja suunnitelmalliset investoinnit. Omaisuuksien luokitus ja sen kestävä hyödyntäminen: Kaupungin omaisuutta hyödynnetään strategisesti siten, että se tukee sekä taloudellista kestävyyttä että ympäristötavoitteita. Yhteistyön tiivistäminen: Sopimus- ja yhteistyökäytännöt ovat ajantasaisia, ja ne tuottavat tehokkuutta sekä parempia palveluja asukkaille.

Yleiset taloudelliset lähtökohdat **Yleinen taloudellinen kehitys**

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua, sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja. Odotusten ja ennakkotietojen vastaisesti Suomen talous ei enää supistunutkaan viime vuonna, vaan kasvoi 0,4 prosenttia.

Taloukasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit. Taloukasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi ja tehdyt tullisopimukset joka tapauksessa vähentävät epävarmuutta. Kysyntää vientimarkkinoilla tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien keskimääräisten reaalitulojen kasvua hidastavat tänä vuonna kuitenkin heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutus- verojen korotukset. Ensi vuonna käytettävissä olevien reaalitulojen kasvun ennustetaan nopeutuvan työllisyystilanteen parantuessa ja ansiotuloveroituksen alentuessa.

Reaalitulojen kasvusta huolimatta kulutus ei ole kasvanut. Heikko työllisyystilanne, epävarmuus ja vaatimaton luottamus talouteen ovat saaneet kotitalouden säästämään kuluttamisen sijaan ja säästämisaste on noussut. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kulutus kasvaa tulevina vuosina tuloja nopeammin, mikä alentaa säästämisastetta vähitellen kohti pitkän aikavälin keskimääräistä tasoa.

Suomen potentiaalisen eli pitkän aikavälin keskimääräisen tuotannon kasvun arvioidaan olevan keskimäärin prosentin vuosittain vuosina 2025–2029. Hidas kasvu on seurausta ennen muuta tuottavuuden heikosta kasvusta.

Ennustejaksolla talous kuitenkin kasvaa potentiaalista tuotantoa nopeammin, koska taantuman myötä Suomen talouden tuotanto on selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella ja talous toipuu taantumasta lähivuosina. Investoinneilla on merkittävä rooli tuotannon kasvussa. Lisäksi puolustusmenojen varsin merkittävä nosto lisää talouden kysyntää.

Talouden toipuminen antaa odottaa itseään ja verotulot kehittyvät heikosti tänä vuonna. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, joskin korkomenot ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Julkisyhteisöjen alijäämä on ennusteen mukaan tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Talouden heikko suhdanne osuu kaikkein kipeimmin valtionhallintoon ja sen alijäämä on 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtio kantaa myös puolustusmenojen ja velan- hoitomenojen kasvusta aiheutuvan rasituksen.

Kevään 2025 kehysriihessä sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päätettiin joukosta sopeutustoimia, joiden vaikutukset alkavat näkyä vuosien 2026 ja 2027 aikana. Lisäksi Työllisyysrahasto ilmoitti elokuun lopussa työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta vuodesta 2026 alkaen. Myös taloukasvun odotetaan kiihtyvän, mikä voimistaa verotulojen kasvua ja hillitsee sosiaaliturvamenojen kasvua. Kaiken tämän seurauksena alijäämän ennustetaan pienenevän 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja asettuvan n. 3,1 prosenttiin vuonna 2029.

Velkasuhde ottaa tänä vuonna aiemmin ennakoitua suuremman harppauksen ylöspäin lähes 87 prosenttiin syvien alijäämien ja alijäämästä riippumattomien syiden, kuten arvioidujen valtion kassan muutosten, takia. Kuluvan vuoden jälkeen velka- suhteen nopeimman nousun pitäisi olla takana. Hallituksen jo aiemmin sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päättämien sopeutustoimien ansiosta velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen maltilliseen kasvuun. Vuonna 2029 julkinen velkasuhde ylittää 90 prosenttia.

Taulukko: Keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Volyymin muutos, %					
Bruttokansantuote markkinahintaan	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	-6,7	-1,0	2,5	1,9	3,0
Kokonaistarjonta	-2,8	0,0	1,5	1,6	2,1
Tavaroiden ja palvelujen vienti	-0,4	1,7	1,0	1,6	2,9
Kulutus	1,2	0,3	0,4	0,9	1,2
yksityinen	0,0	-0,4	0,8	1,8	1,8
julkinen	3,9	1,7	-0,3	-1,0	-0,1
Investoinnit	-7,4	-5,0	6,0	3,9	3,7
yksityiset	-8,3	-7,7	4,2	3,9	4,8
julkiset	-3,1	7,7	13,4	4,2	-0,3
Kokonaiskysyntä	-2,8	0,3	1,5	1,6	2,1
kotimainen kysyntä	-3,9	-0,3	1,7	1,6	1,8

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307
Bruttokansantuotteen hinta, muutos, %	3,5	0,7	2,0	2,2	2,4
Palvelut, volyymin muutos, %	0,6	0,0	0,3	0,9	1,4
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	1,6	3,9	2,6	1,8	1,6
Työn tuottavuus, muutos, %	-0,3	1,2	1,8	0,7	0,4
Työlliset, muutos, %	0,3	-1,0	-0,3	0,8	1,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	77,9	76,7	76,2	76,5	77,3
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-2,2	-0,1	-1,0	-1,0	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,8	0,0	-0,3	-0,4	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0

Kuntatalous

Vuonna 2024 kuntatalouden tila heikkeni edellisvuoteen verrattuna, mikä näkyi sekä vuosikatteen, tilikauden tuloksen, että toiminnan ja investointien rahavirran heikentymisenä. Investointitaso pysyi korkeana, eivätkä kuntatalouden käyttötulot riittäneet nettoinvestointien kattamiseen. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi 365 miljoonaa euroa negatiiviseksi ja lainakanta kasvoi noin 600 miljoonalla eurolla 20,5 mrd. euroon.

Kuntatalouden tilanne heikkenee edelleen vuonna 2025. Toimintakuluja kasvattavat mm. kunta-alalle sovitut palkankorotukset, jotka nostavat työvoimakustannuksia yhteensä 2,8 prosentilla vuonna 2025, ja vuoden alusta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyi vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennettiin. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat suoraan työllisyyskehitykseen. Pitkään jatkuvat työttömyysjaksot nostavat kuntien osuutta työttömyysetuuksien rahoituksesta. Lisäksi uudistus voi kasvattaa kuntien välisiä eroja entisestään, sillä työllisyyden vaihtelu poikkeaa kuntien välillä.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samassa tahdissa, varsinkin kun erityisen tuen tarve on kasvanut. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut viime vuosina.

Kuntien valtionosuudet kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuksessa. Kuntien saamien valtionosuuksien kasvua kuitenkin hidastavat muun muassa sote-siirtoon liittyvät tarkistukset, hallitusohjelman mukainen valtionosuuksiin tehtävä indeksisäästö sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokien pieneneminen.

Verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

Kuntien verotulojen kehitys on ollut kuluvana vuonna vaimeaa ja ennusteita on jouduttu madaltamaan alkuvuoden kertymätietojen vuoksi. Verotulot jäävät lähes edellisen vuoden tasolle. Vuonna 2025 vuosikate supistuu edellisvuodesta, mutta riittänee kattamaan poistot. Tilikauden tulos on niukasti positiivinen. Tulosta kuitenkin vahvistaa osin kerta-luontoiset erät, joiden vaikutukset eivät ulotu tuleviin vuosiin. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee -1,1 miljardiin euroon.

Vuonna 2026 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan heikkenevän -1,4 mrd. euroon. Toimintakate heikkenee 4,7 prosenttia toimintakulujen kasvaessa ja toimintatuottojen vähentyessä. Toimintakulujen kasvun taustalla on etenkin henkilöstökustannusten kasvu. Keväällä 2025 sovittu palkkaratkaisu kasvattaa työvoimakustannuksia 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028 sopimuskorotusten ajoituksen ja kunta-alalle sovitun palkkojen ja palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2026 on 3,5 prosenttia ja vuosille 2027–2029 keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa.

Vuoden 2026 toimintatuottoja pienentää sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvottelut. Kuntatalouden kehitysarviossa on arvioitu, että kuntien saamat vuokratuotot pienenevät noin 150 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Vuonna 2026 kuntien valtionosuuksien kasvua hidastavat hallituksen pysyvät valtionosuusleikkaukset sekä hallituskauden aikainen yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Lisäksi valtionosuuksien kehitystä hidastaa vuoteen 2027 saakka sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vähennys.

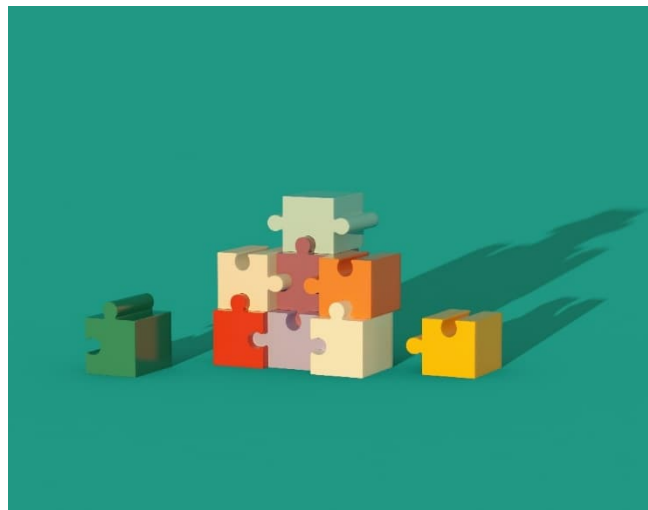
Verotulot muodostavat suurimman osan kuntien tuloista. Suhdannetilanteen kohentuessa verotulojen kehitys vahvistuu vuonna 2026 5,2 prosentin kasvuun ja tasaantuu vuosina 2027–2029 keskimäärin hieman alle 4 prosenttiin vuodessa. Kuntatalouden tulot eivät kuitenkaan riitä kattamaan kasvavia menoja, eikä vuosikate riitä tulevana vuosina nettointeivointeihin. Kuntatalouden investoinnit pysyvät korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Osassa kunnista investointinäkömät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa investoinneista kohdistuu välttämättömään perusrakenteeseen kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta uhkaa syvetä -1,4 miljardiin euroon vuonna 2026 ja -1,5 mrd. euroon vuonna 2027. Tulojen ja menojen epätasapaino helpottuu hieman vuonna 2028, kun hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen ja sote-uudistuksen määräaikaisten vähennykset koskien vuoden 2023 valtionosuuksia poistuvat. Toiminnan ja investointien rahavirta jää kuitenkin vuonna 2028 noin 1,2 miljardia ja vuonna 2029 noin 1,0 miljardia negatiiviseksi. Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat näkyvät kuntatalouden lainakannan kehityksessä, joka uhkaa kasvaa 26,5 mrd. euroon vuonna 2029. Myös korkomenot lisääntyvät lähivuosina, vaikka lyhyet markkinakorot ovat jo

kääntyneet laskuun. Merkittävä osa kuntien lainakannasta on kuitenkin kiinteäkorkoisia tai suojattuja, minkä vuoksi markkinakorkojen muutokset heijastuvat korkokustannuksiin viiveellä.

Kuntatalouden kestävyysvaikutukset jatkossa yhä enemmän kuntien kyky hallita työvoimakustannuksia, sopeuttaa investointeja sekä hyödyntää digitalisaatiota ja uusia teknologioita palvelutuotannossa. Väestörakenteen muutos, kaupungistuminen ja vihreä siirtymä lisäävät investointitarpeita, mutta vaativat samanaikaisesti rakenteellisia uudistuksia. Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntien omia sopeutustoimia ja tiukkaa menokuria. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava kuntien tulorahoitukseen. Samalla tulopohjan vahvistaminen voi johtaa veronkorotuspaineisiin erityisesti kunnallisverotuksessa.

Kuntatalouden kehitysarvion pohjalla olevaan kokonaistaloudelliseen ennusteeseen liittyy paljon riskejä. Suhdanteiden vaikutus välittyy verotulojen ja työttömyyskehityksen kautta kuntatalouteen. Kuntatalouden menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos kunnat ja kuntayhtymät onnistuvat sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenot, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

Kunnallisveron kehitys

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, kaivosmineraali- ja yhteisöverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan olevan keskimäärin noin 72 prosenttia, yhteisöveron noin 12 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2025 yhteensä noin 14,1 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulojen arvioidaan pysyvän suunnitteen vuoden 2024 tasolla. Vuonna 2026 verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 prosenttia.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 10,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,6 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys sekä hallitusohjelmaan sisältyvät ja vuosien 2024 ja 2025 kehysriihissä tehdyt päätökset. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja verotuottoon.

Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennetään 520 miljoonalla eurolla vuonna 2026 ja lisäksi 125 milj. eurolla vuonna 2027. Lisäksi työtulovähennyksen lapsikohtaista

Yhteisöveron kehitys

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,74 mrd. euroa vuonna 2026. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2026-2029 keskimäärin noin 1,5 prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,5 prosenttia vuosina 2026-2029.

Kevään 2025 kehysriihessä tehtyjen päätösten mukaisesti yhteisöverotuloja kasvattaa

korotusta kasvatetaan. Ylin marginaaliveroaste alennetaan noin 52 prosenttiin, ja tästä aiheutuvan verotuottomenetyksen pienentämiseksi ansiotuloverotuksen indeksitarkistus jätetään tekemättä niillä tulotasoilla, joille ylimpien marginaaliverojen alentaminen kohdistuu. Avainhenkilöiden lähdeveroa alennetaan, ja Suomeen palaaville kansalaisille otetaan käyttöön veronhuojennus. Lisäksi työn verotusta kevennetään hallitusohjelman mukaisesti vuosina 2026 ja 2027 pieni- ja keskituloisia painottaen.

Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuosien 2028 ja 2029 ennusteisiin. Nollapäästöisten työsuhteautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella (muutos vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon). Verotuloja kasvattavat kehyskaudella työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen, työhuonevähennyksen ja työsuhdepolkupyöräedun verovapauden poistaminen, keinoeläkkeiden osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvan osinkoverotuksen minimoimisen estäminen ja vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poisto. Lisäksi eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

vuonna 2026 työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeuden poistaminen. Yhteisöverotuloja pienentää metsävähennyksen korottaminen. Ilmastoneutraaliin talouteen tähtääviä investointeja tuetaan vuonna 2025 myönnettävällä verohyvityksellä ja uudella vuodesta 2026 alkaen myönnettävällä verohyvityksellä. Yhteisöverokantaa alennetaan kahdella prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin vuonna 2027. Lisäksi vertailutietotarkistusten sääntelyn kehittäminen ja työsuhdepolkupyöräedun poistaminen kasvattavat yhteisöveron tuottoa vuosina 2027 ja 2028. Yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutokset kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, joten niiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Kiinteistöveron kehitys

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,38 mrd. euroa vuonna 2026, mikä on noin 27 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Taulukko: Kuntien verotulot vuosina 2024–2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kunnallisvero	9 993	10 079	10 688	11 073	11 568	12 045
Yhteisövero	1 768	1 637	1 740	1 840	1 915	1 982
Kiinteistövero	2 334	2 352	2 379	2 428	2 511	2 578
Kaivosmine- raalivero	19	19	20	21	21	21
Yhteensä	14 114	14 087	14 827	15 362	16 015	16 626
Manner- Suomen keskimääräinen kunnallisvero- prosentti	7,46	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54
Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta	23,69	23,65	22,84	25,49	25,80	26,08

Valtionosuudet

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,9 mrd. euroa vuonna 2026, ja valtionavut kasvavat noin 3 prosenttia vuodesta 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,9 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 mrd. euroa. Tästä enintään 10 milj. varataan valtionosuuden harkinnanvaraiseen korotuksen maksamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 milj. euroa.

Nettomääräisesti tehtävämuutokset kasvattavat valtionosuuden tasoa 69 milj. euroa vuonna 2026.

Suurimmat vaikutukset ovat oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksella 53,5 milj. euroa ja perusopetuksen kolmen vuosiviikkotunnin lisäämisellä 12,0 milj. euroa. Lisäksi yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin kasvattaa valtionosuuden tasoa 6,4 milj. euroa ja kotihoidontuen Norjan mallin käyttöönotto 1,2 milj. euroa.

Valtionosuuden tasossa on huomioitu tehtävien ja veloitteiden vähennyksenä kuntien työllistämismenettelyjen kumoaminen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työnhakijoiden osalta, 2,2 milj. euroa, ja työnhakijan palveluprosessin keventäminen 0,7 milj. euroa.

Lisäksi esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen ja työttömyysturvaan liittyvän muistutusveloitteen kumoaminen laskevat valtionosuuden tasoa yhteensä hieman alle yhden miljoonan euron verran.

Peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2026 huomioon noin 21,8 euron määräaikainen vähennys kuntien veloitteiden ja tehtävien purkamiseen liittyen. Valtionosuuden tasossa otetaan huomioon myös noin 167 milj. euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuoden 2023 osalta. Lisäksi valtionosuuden tasossa otetaan huomioon vuodelle 2024 tehdyn 192 milj. euron määräaikaisen lisäyksen takaisinperintään liittyvä 64 milj. euron määräaikainen vähennys.

Valtionosuuden tasossa huomioidaan vuodesta 2026 alkaen myös hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä 75 milj. euron pysyvä valtionosuuden vähennys. Vuonna 2026 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,5 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 111,1 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2026 vähennys pienentää valtionosuutta 31,6 milj. euroa.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutus vuodelle 2026 on noin 127,5 milj. euroa valtionosuutta lisäävä, kun huomioidaan sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tulot.

Valtionosuuden tasossa on edellä mainittujen muutosten lisäksi huomioitu vuodelle 2026 teknisinä lakisääteisinä muutoksina valtionosuuden laskentaan vaikuttavina tekijöitä nettomääräisesti yhteensä -13,4 milj. euroa. Merkittävin valtionosuuden tasoa nostava tekijä on asukasluvun ja laskentatekijöiden

muutos, yhteensä 12,8 milj. euroa. Eniten valtionosuuden tasoa laskee perustoimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden muutos 17,6 milj. euroa.

Vuoden 2026 peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset ovat 11,7 mrd. euroa. Tästä ikärakenteen perusteella jaettavan rahoituksen osuus on noin 9,2 mrd. euroa ja muiden laskennallisten kustannusten osuus on 2,5 mrd. euroa. Kuntien omarahoitusosuus on noin 8,7 mrd. euroa eli 1549 euroa asukasta kohden. Omarahoitusosuuden jälkeen peruspalvelujen valtionosuus on 3,0 mrd. euroa. Lisäksi kunnille myönnetään valtionosuuden lisäosia yhteensä 314 milj. euroa. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on noin 786 milj. euroa. Tasaussisäiset ovat yhteensä noin 885 milj. euroa ja tasausvähennykset noin 98 milj. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 25,73 vuonna 2026.

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus korvataan kunnille. Vuodesta 2020 lähtien korvaukset on maksettu kunnille peruspalvelujen valtionosuuden yhteydessä, mutta erilliseltä valtion talousarvion momentilta.

Verotulomenetysten korvauksiin varataan vuoden 2026 talousarviossa yhteensä 534 milj. euroa. Taso alenee nettomääräisesti yhteensä 6,5 milj. euroa. Korvauksia kasvattavat useat veroperustemuutokset, joista euromääräisesti merkittävin on ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus, joka lisää korvauksia 37 milj. euroa. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden poistaminen henkilöverotuksessa puolestaan lisää kuntien verotuloja ja vähentää veromenetysten korvauksia 35 milj. euroa.

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025

Heinolan kaupungin vuoden 2026 talousarvion laadinnan perusteet

Päätökset ja asiakirjat talousarvion laadinnan pohjana

Talousarvion laadinnan pohjana on Heinolan valtuuston hyväksymä strategia ja talousarvion laadintaohjeet. Talousarvion tavoitteena on mahdollistaa strategisten linjausten toteutuminen pitkällä aikavälillä talouden tasapaino säilyttäen.

Vuoden talousarvion ja -suunnitelman 2026–2028 laadinta pohjautuu valtuuston kesäkuussa 2023 hyväksymään muutosohjelmasuunnitelman linjauksiin talouden sopeuttamista koskien.

Talousarvion laadintaohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa kesäkuussa. Näiden ohjeiden pohjalta on valmisteltu talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2026–2028. Talousarvion laadinnassa on tullut huomioda Digitiekartta, ilmastotiekartta ja hyvinvointisuunnitelma.

Meno- ja tulokehitys

Kaupungin toimintamenot yhteensä vuonna 2026 ovat n. 74,5 milj. euroa ja toimintatulot puolestaan 24,8 milj. euroa. Toimintatulojen arvioidaan kasvavan 3,0 % vuonna 2026 sisäisten veloitusten kasvun ansiosta. Ulkoisten tuottojen arvioidaan kuitenkin kokonaisuutena vähentyvän noin -0,4 %. Hankerahoitusta arvioidaan vähentyvän n. -8,4 % (-101 te) kun taas maksutuottoja vahvistaa kerta-luonteinen Prisman maankäyttösopimuskorvaus (0,5 milj. euroa). Käyttöomaisuuden myyntivoittoja arvioidaan saavan 0,6 milj. euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna.

Talousarvio- ja taloussuunnitelman laadinnassa on huomioitu Hartolan rakennusvalvonnan sekä Sysmän ja Hartolan ympäristönsuojelun viranomaistehtävien järjestämisvastuun siirtyminen Heinolan kaupungille ja uuden seudullisen toimielimen aloittaminen. Ympäristölautakunta ja rakennusjaosto aloittivat toimintansa 1.10.2025. Varsinainen yhteistoimintasopimuksen mukainen toiminta alkaa 1.1.2026.

Talousarvion laadinnan pohjana on huomioitu Suomen Kuntaliiton ja Valtionvarainministeriön kansantalouden ja kuntatalouden kehitysnusteat, verotulolennusteat ja valtion-osuuslaskelmat sekä osin myös valtion talousarviopäätökset ja niiden vaikutukset kuntatalouteen.

Valtuuston talousarvioseminaari pidettiin 24.-26.9.2025, jossa käsiteltiin talousarvion lähtökohtia sekä talouden nykytila-analyysiä ja palvelualueiden talousarvioesityksiä.

Toimintamenojen arvioidaan kasvavan 5,2 % vuonna 2026. Toimintamenojen kasvua selittää mm. henkilöstömenojen kasvu (palkkaratkaisu ja työttömyysvakuutusmaksun nousu), Kirkkiksen koulun vuokra- ja ylläpitokustannukset kohteen valmistuttua sekä kasvussa olevat työllisyyden hoidon kustannukset. Suunnitelmavuosina työllisyyden kustannusten arvioidaan vähentyvän.

Toimintakate vuonna 2026 on 49,6 milj. euroa. (+6,2 %).

Verotulot

Verotulot koostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton

kuntakohtaista veroennustekehikkoa sekä arvioitu kaupungin työttömyysasteen, väestökehityksen ja toimintaympäristön vaikutuksia.

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TAE 2026	Muutos 2025/2026	Ero%	TS 2027	TS 2028
VALTIONOSUUDET	9 247 190	10 129 000	8 600 000	-1 529 000	-15,1	8 600 000	8 600 000
VEROTULOT	42 524 157	42 700 000	44 900 000	2 200 000	5,2	45 500 000	46 600 000
Kunnan tulovero	30 081 803	30 000 000	31 900 000	1 900 000	6,3	32 300 000	33 200 000
Kiinteistövero	8 178 721	8 600 000	8 600 000	0	0,0	8 600 000	8 600 000
Yhteisövero	4 263 633	4 100 000	4 400 000	300 000	7,3	4 600 000	4 800 000
YHTEENSÄ	51 771 347	52 829 000	53 500 000	671 000	1,3	54 100 000	55 200 000

Kunnallisvero

Kunnallisveroa arvioidaan vuonna 2026 kertyvän yhteensä n. 31,9 milj. euroa. Kunnallisveroprosentti vuodelle 2026 on 8,2. Kunnallisveroaste säilyy täten vuoden 2025 tasolla.

Kunnallisveron kertymät ovat heikentyneet vuoden 2025 aikana. Työllisyyden odotettua heikompi kehitys kuluvana vuonna on johtanut siihen, että palkkatulojen kehitysarvio koko maassa on heikentynyt. Koko maan palkkatulojen odotetaan kasvavan vain noin 2,5 prosenttia tänä vuonna. Kasvu on heikko, sillä keskimääräinen yleinen ansiotaso nousee noin kolme prosenttia koko maassa

Hallitus on päättänyt verokevennyksistä palkansaajille yli miljardin euron edestä. Verokevennykset pienentävät kunnallisveron tuottoa ensi vuonna. Hallitus on päättänyt myös veroperusteista, joka vastaavasti lisää kuntien kunnallisveron tuottoa. Erityisesti työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistamisesta henkilöverotuksessa.

Kaikki hallituksen veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan kuntien valtionosuusmaksuissa.

Työttömyysvakuutusmaksu nousee ensi vuodelle heikentyneen työllisyystilanteen seurauksena. Kyseinen maksu on vähennyskelpoinen ja heikentää näin ollen kunnallisveron tuottoa.

Yhteisövero

Yhteisöveron tuottoarvio vuodelle 2026 on n. 4,4 milj. euroa.

Hallitus päätti puoliväliriihessä alentaa yhteisöverokantaa kahdella prosenttiyksiköllä vuodesta 2027 alkaen. Verokannan pienentäminen alentaa yhteisöveron tuottoa yhteensä noin -830 miljoonalla eurolla, josta kuntaryhmän osuus on noin -190 miljoonaa euroa. Kuntien yhteisöveron tuottoon vaikuttaa lisäksi myös rahapeliuudistus (-10 miljoonaa euroa) sekä korkovähennysrajoituksen infrastruktuuripoikkeus (-5 miljoonaa euroa). Vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poisto vastaavasti nostaa yhteisöveron tuottoa vajaalla 3 miljoonalla eurolla.

Hallitusohjelman mukaisesti yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Yhteisöveron muutokset kompensoidaan ryhmäosuuksia muuttamalla ja näin ollen niiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Yhteisöveron kehitykseen liittyy valitettavan paljon epävarmuutta. Talouskasvua ja erityisesti vientimarkkinoita hidastavat muun muassa Yhdysvaltojen asettamat tullit. Kunnille maksettava yhteisöveron odotetaan kuitenkin kasvavan verovuodesta 2025 alkaen.

Kiinteistövero

Valtuusto päätti kokouksessaan 6.10.2025 kiinteistöveroprosenttien säilyttämisestä vuoden 2025 tasolla. Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2026 on n. 8,6 milj. euroa.

Kiinteistöveroprosentit vuodelle 2026 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,3 %,
- vakituksena asuntona käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentti 0,6 %,
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,3 %,
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3 %,
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,6 % ja
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 3 %.

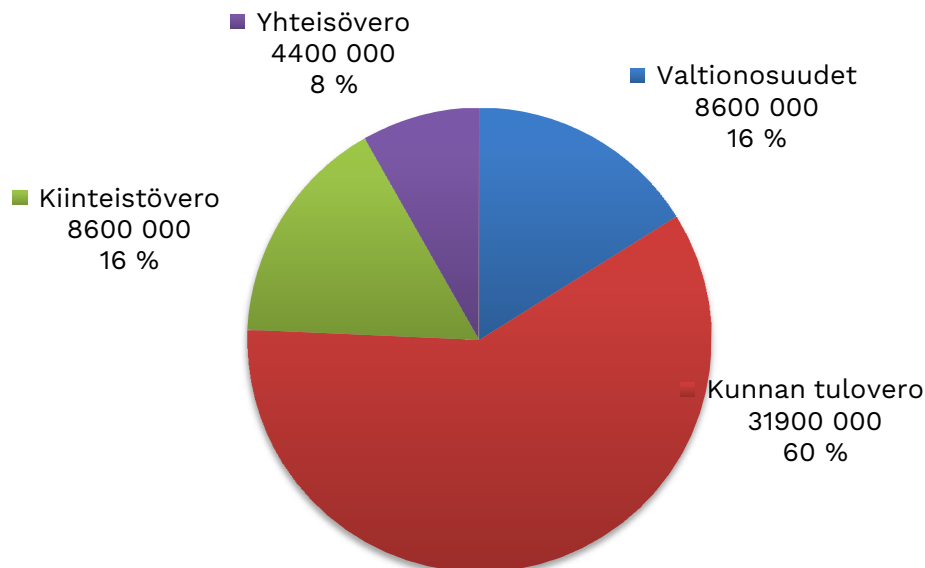
Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöveron arvostamis uudistusta jatketaan. Hallituksen puoliväliriihen 2025 kirjauksen mukaan hallitus toteuttaa arvostamis uudistuksen siten, että uudistus on kohtuullinen kiinteistöjen omistajille. Kirjaukseen sisältyy

merkintä uudistuksen portaittaisesta käytönotosta ja maksettavan kiinteistöveron määrän rajoituksista.

Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Valtiovarainministeriössä viireillä olevan uudistuksen peruslähtökohtia on se, että tämänhetkiset verotusarvot perustuvat pitkälti vanhentuneisiin verotusarvon määräytymisperusteisiin, eivätkä ne kuvaa riittävän hyvin rakennusten ja maa-alueiden hintaeroja. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on aikaisempaa selkeämpi ja läpinäkyvämpi arvostamisjärjestelmä, joka on myös mahdollista pitää aiempaa tehokkaammin ajantasaisena.

Tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon. Tämän takia veroprosenttien vaihteluvälejä tarkistettaisiin uudistuksen yhteydessä niin, että kunnat voisivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokerätyä pysyy aiempien vuosien tasolla.

Verorahoitus 2026

Valtionosuudet

Valtionosuuksien arvioidaan olevan 8,6 miljoonaa euroa ja ne laskevat n. 1,5 milj. euroa. Suurin osa vähennyksestä aiheutuu verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta.

Valtionosuuksien tasossa suunnitelmavuosilla ei ole otettu huomioon valmisteilla olevan valtionosuusuudistuksen mahdollisia vaikutuksia.

Investoinnit

Taloussuunnitelmakauden 2026–2028 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 34,7 milj. euroa. Vuoden 2026 investoinnit ovat yhteensä n. 6,2 milj. euroa. Talonrakennusinvestoinnit ovat aiempia vuosia alhaisemmalla tasolla, kun suuret kouluinvestoinnit on saatu päätökseen

ja Kirkkiksen koulun uudisrakennuksen kohdalla päädyttiin leasing-ratkaisuun. Talonrakennusinvestointien arvioidaan olevan vuonna 2026 yhteensä n. 0,9 miljoonaa euroa. Kunnallistekniikan, vesilaitoksen ja maa-alueiden osalta investointien arvioidaan olevan n. 4,9 milj. euroa. Irtaimen investoinnit ovat n. 0,36 milj. euroa. Irtaimen investointien osalta kalustohankinnat hankitaan jatkossa leasingrahoitusta hyödyntäen.

Suurimmat investoinnit vuonna 2026 ovat Prismän kiertoliittymä 0,8 milj. euroa, Tomolan ratasilta 0,4 milj. euroa, ja MT 313 silta 0,43 milj. euroa. Kiinteistöinvestoinneista merkittävin on Lyseonmäen koulun korjaus 0,35 miljoonaa euroa.

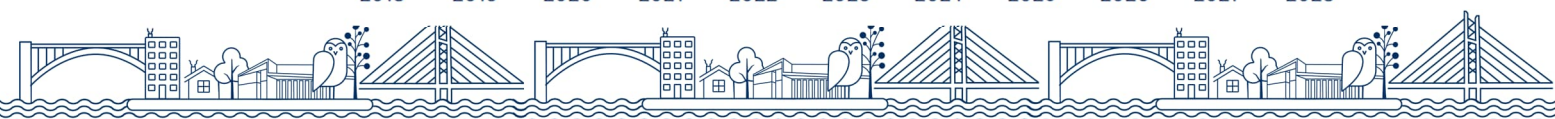
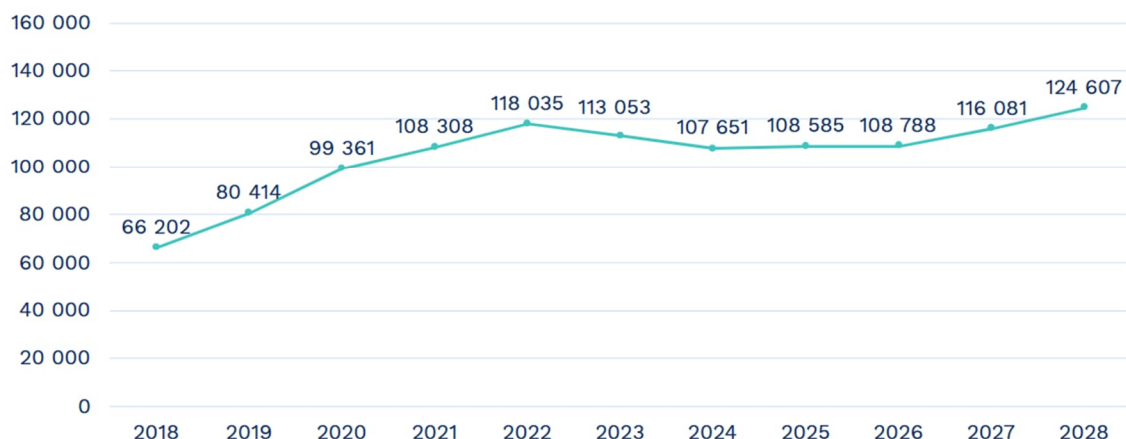
BRUTTOINVESTOINIT RYHMITTÄIN (ml. Vesilaitos ja Tilakeskus)					
	TAE 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Irtain omaisuus	360 000	380 000	470 000	170 000	150 000
Julkinen käyttöomaisuus	4750 000	9 055 000	11 410 000	10 280 000	6 780 000
Maaomaisuus	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Talonrakennus	925 000	4 460 000	2 460 000	1 775 000	1 700 000
Kaikki yhteensä	6 185 000	14 045 000	14 490 000	12 375 000	8 780 000

Rahoitus

Vuonna 2026 tulorahoituksella pystytään kattamaan investoinnit. Vierasta pääomaa tarvitaan kuitenkin nykyisten lainojen lyhennyksiin.

Vuonna 2026 lainoja lyhennetään n. 15 milj. euroa ja pitkäaikaista lainaa nostetaan 15 milj. euroa. Asukaskohtaisen lainamäärän vuoden 2026 lopussa arvioidaan olevan n. 6 229 euroa.

Lainakanta

Väestö ja työllisyys Väestöennuste

Tilastokeskus julkaisee alueelliset väestöennusteet kolmen vuoden välein. Viimeisin ennuste julkaistiin 24.10.2024, joten seuraava ennuste on suunniteltu julkaistavaksi syksyllä 2027.

Vuonna 2024 julkaistun väestöennusteen mukaan työikäisten määrän arvioidaan kasvavan ja syntyvyyden säilyvän edelleen heikkona. Väestöennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhde pysyisi nykyisellä tasolla seuraavat 15 vuotta maahanmuuton ansiosta. Ennusteissa oletetaan, että Suomi saa muuttovoittoa ulkomailta 52 000 henkilöä vuonna 2024, 45 000 henkilöä vuoden 2025 aikana ja sen jälkeen 40 000 henkilöä vuosittain. Kuolleisuuden ennustetaan jatkavan alentumistaan koko ennustekauden ajan. Miesten elinajanodotteen ennustetaan pitenevän vajaalla neljällä ja naisten vajaalla kolmella vuodella vuoteen 2040 mennessä.

Vuoden 2024 ennusteen mukaan Heinolassa olisi asukkaita vuonna 2030 yhteensä 16 934 ja vuonna 2040 yhteensä 16 093. Väestöennusteen kokonaiskuva on säilynyt pitkään samansuuntaisena: syntyvyys vähenee, väestö vanhenee ja työikäisten määrä vähenee, mikä heikentää huoltosuhdetta ja tulee vaikuttamaan kunnan verotuloihin negatiivisesti.

Väestön määrän kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli syyskuun 2025 lopussa 5 653 269. Maamme väkiluku kasvoi tammi-syyskuun aikana 17 298 hengellä. Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta. Maahanmuuttoa oli 26 612 enemmän kuin

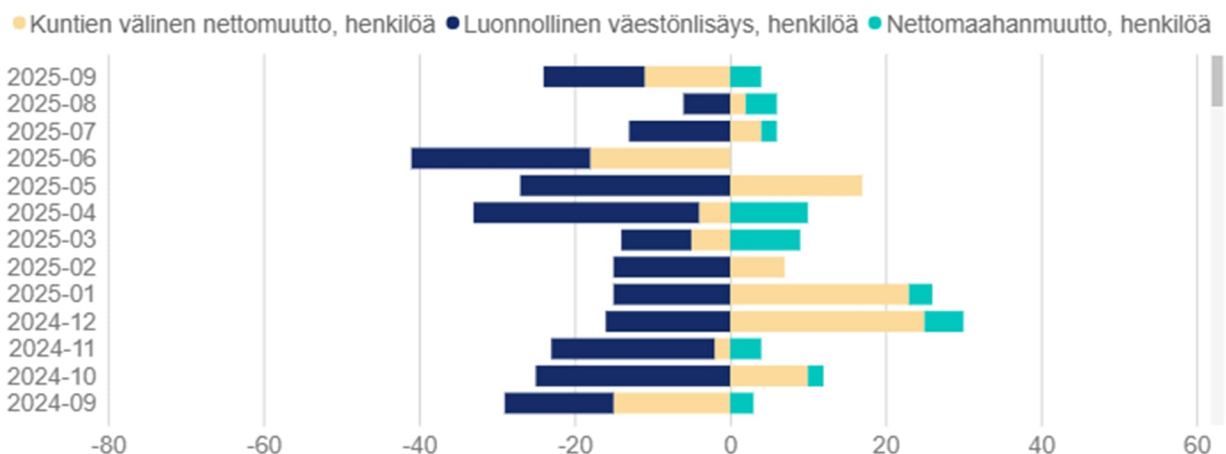
maastamuuttoa. Syntyneitä oli 9 361 vähemmän kuin kuolleita.

Tammi-syyskuun aikana syntyi 34 444 lasta eli 1 301 lasta enemmän kuin vastaavalla ajanjaksolla vuonna 2024. Kuolleiden määrä oli 43 805, mikä on 856 enemmän kuin vuotta aiemmin. Viimeisen 12 kuukauden (lokakuu 2024–syyskuu 2025) ennakkollinen kokonaishedelmällisyysluku oli 1,28 eli 0,03 korkeampi kuin kalenterivuoden 2024 aikana. Syntyvyys on siis hieman noussut viime vuodesta. Syntyvyys on edelleen Suomessa poikkeuksellisen matalalla tasolla ja noin 20 % alemmalla tasolla kuin 10 vuotta sitten. Kokonaishedelmällisyysluku kertoo, kuinka monta lasta nainen synnyttäisi elämänsä aikana, jos syntyvyys pysyisi laskentavuoden tasolla.

Syyskuun ennakkotilaston mukaan ulkomailta muutti Suomeen tammi-syyskuussa 38 133 henkeä ja Suomesta muutti pois 11 521 henkeä. Maahanmuuttoa oli 11 721 vähemmän ja maastamuuttoa 1 667 vähemmän kuin edellisvuoden tammi-syyskuussa. Kuntien välisiä muuttoja kertyi tammi-syyskuun aikana 218 855. Edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna kuntien väliset muutot vähenivät 6 436 muutolla vuoden 2025 kuntajaon mukaan.

Syyskuun ennakkollisten väestötietojen mukaan Heinolan kaupungin väkiluku syyskuun lopussa oli 17 727, mikä on -0,7 % vähemmän kuin vuosi sitten. Väestömäärä on viime vuosina vähentynyt keskimäärin 1 %:ia vuodessa.

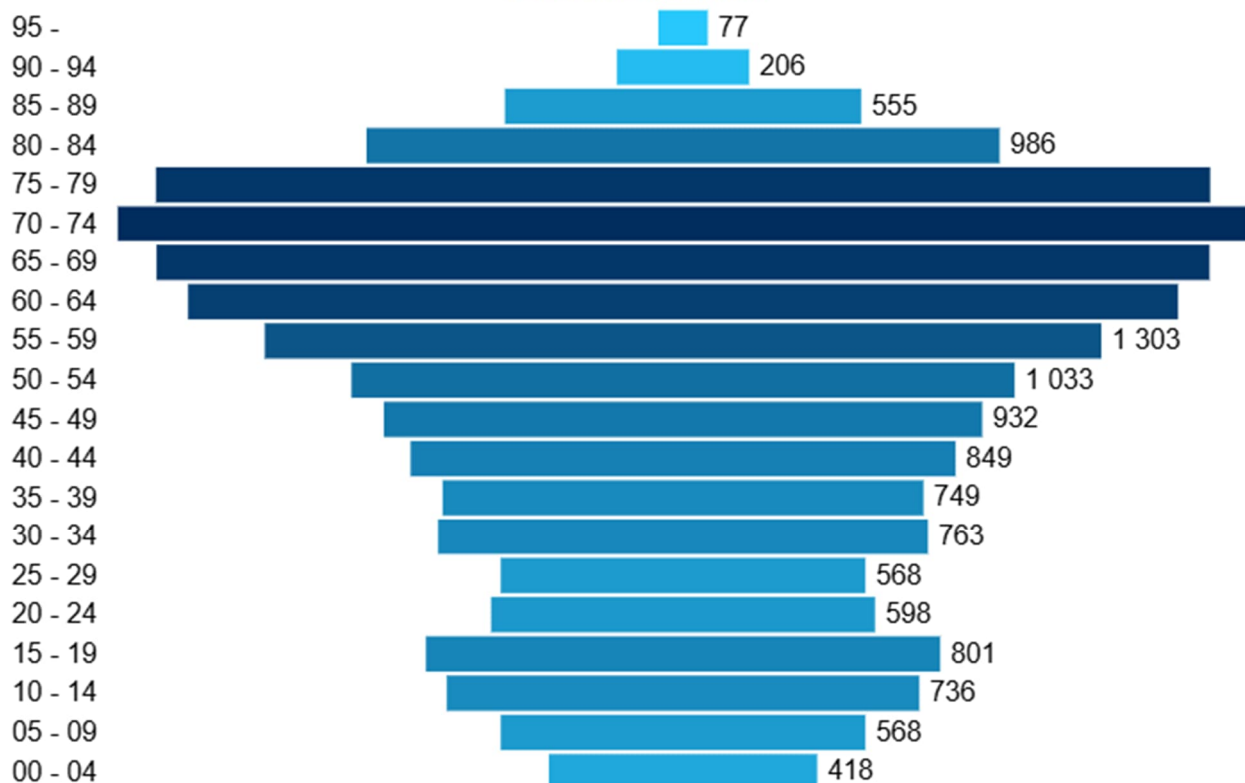
Väestönlisäys- ja vähenemä

Väkiluvun muutos kuukausittain

Kuukaudet	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Netto-maahanmuutto	Kokonaismuutos	Väkiluku
2025-01	11	26	-15	23	3	10	17 839
2025-02	4	19	-15	7	0	-8	17 831
2025-03	12	21	-9	-5	9	-5	17 826
2025-04	5	34	-29	-4	10	-23	17 803
2025-05	6	33	-27	17	0	-9	17 794
2025-06	3	26	-23	-18	0	-41	17 753
2025-07	7	20	-13	4	2	-7	17 746
2025-08	8	14	-6	2	4	0	17 746
2025-09	10	23	-13	-11	4	-19	17 727
Yhteensä	66	216	-150	15	32	-102	17 727

Väestö ikäryhmittäin

Työllisyyden kehitys

Hämeen ELY-keskusalueen kuntien työllisyyspalveluissa oli syyskuun lopussa 21 283 työtöntä työnhakijaa, mikä on 2 553 henkilöä enemmän (+14 %) kuin vuotta aikaisemmin, mutta 48 henkilöä vähemmän kuin edellisvuonna. Työttömistä työnhakijoista oli kokonaisesti lomautettuna 1 198 henkilöä. Lomautettujen määrä on vähentynyt vuodentakaisesta 143 henkilöllä (-11 %).

Nuoria alle 25-vuotiaita oli syyskuun lopussa työttömänä 2 434, kasvua vuodentakaisesta on 455 henkilöä (+23 %). Pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 9 058, mikä on 2 394 henkilöä edellisvuotta enemmän (+36 %). Ulkomaalaisten työttömien määrä (2 244 henkilöä) on kasvanut edellisvuodesta 215:lla (+11 %).

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeessä syyskuun lopussa 12,4 prosenttia, mikä on 1,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Syyskuun lopussa Hämeessä oli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä 9 058, mikä on 2 394 henkilöä (+36 %) enemmän kuin vuosi sitten ja 172 henkilöä (+2 %) enemmän kuin edellisvuonna. Heistä 4 333 henkilöä on ollut yli kaksi vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä. Yli viisi vuotta työttömänä olleita oli 1 200, mikä on 13 prosenttia kaikista pitkäaikaistyöttömistä. Syyskuussa pitkäaikaistyöttömistä oli miehiä 5 345 (59 prosenttia) ja naisia 3 713 (41 prosenttia). Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi edellisvuoteen verrattuna kaikissa ikäryhmissä; määrällisesti eniten 60-64-vuotiaiden ikäryhmässä (339 henkilöä), 35-39-vuotiaiden ikäryhmässä (+336 henkilöä) sekä 55-59-vuotiaiden ikäryhmässä (333 henkilöä). Ammattiryhmittäin tarkasteltuna pitkäaikaistyöttömänä oli syyskuussa eniten rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöitä (1 702 henkilöä) sekä palvelu- ja myyntityöntekijöitä (1 672 henkilöä).

Hämeen ELY-keskusalueen kuntien työllisyyspalveluissa oli syyskuun lopussa yhteensä 34 014 työnhakijaa, joista työttömiä

työnhakijoita oli 21 283 (62 %), lyhennetyllä työviikolla olevia 927 (3 %), työnvoiman ulkopuolella olevia 5 444 (16 %) ja työssä olevia 6 360 (19 %).

Työnhakijoiden kokonaismäärä kasvoi edellisvuodesta 1 334 henkilöllä (+4 %). Kasvu selittyy työttömien työnhakijoiden (+ 2 553 henkilöä) ja lyhennetyllä työviikolla (+230) olevien määrän kasvulla, sillä työnvoiman ulkopuolella olevien (-1 135) ja työssä olevien (-314 henkilöä) määrä väheni.

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin kuntien työllisyyspalveluihin syyskuussa 1 304 kappaletta, mikä on 192 paikkaa enemmän (+17 %) kuin vuotta aikaisemmin.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna uusia avoimia työpaikkoja oli syyskuussa tarjolla eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden (410 työpaikkaa), rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden (243 paikkaa) sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden (167 työpaikkaa) ammattiryhmissä. Uusien avoimien työpaikkojen määrä kasvoi edellisvuodesta eniten erityisasiantuntijoiden (+107 työpaikkaa) sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden (+88 työpaikkaa) ammattiryhmissä.

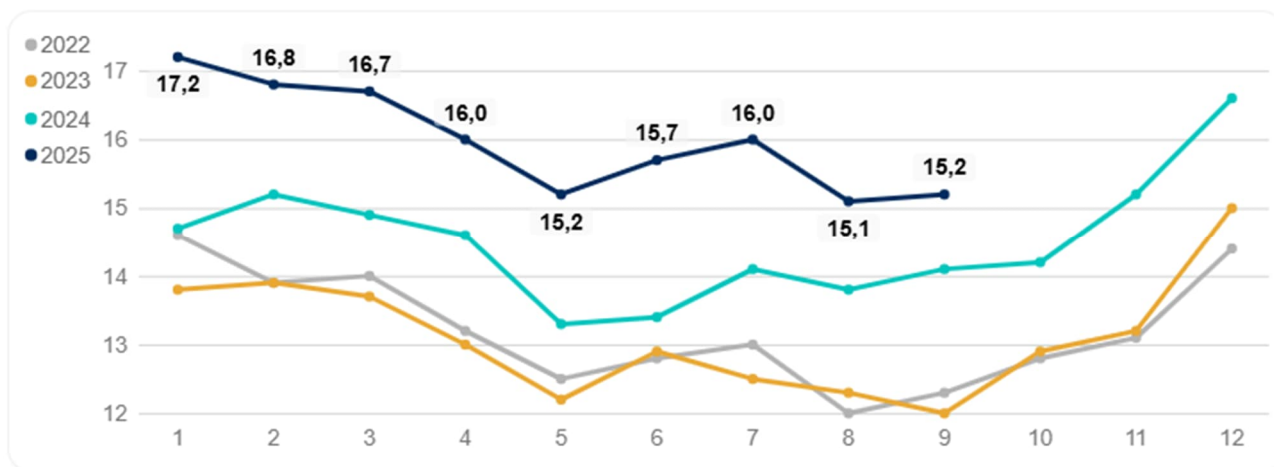
Päijät-Hämeen kuntien työllisyyspalveluissa oli syyskuussa 13 011 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 531 henkilöä enemmän (+13 %) kuin vuotta aikaisemmin, mutta 13 henkilöä vähemmän kuin edellisvuonna. Päijät-Hämeessä työttömyys kasvoi vuodentakaisesta suhteellisesti eniten Hollolassa (+22 %) ja Kärkölässä (+19 %).

Kokoaikaisesti lomautettujen määrä väheni Päijät-Hämeessä 68 henkilöllä edellisvuodesta, mutta edellisvuodesta kasvua oli 84 henkilöä.

Päijät-Hämeessä työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,0 prosenttia. Suhteellisesti eniten syyskuussa työttömiä oli Lahdessa (15,8 %), Heinolassa (15,2 %) sekä Padasjoella (13,1 %).

Lähde: Ely-keskus työllisyyskatsaus 9/2025

Työttömien osuus työvoimasta

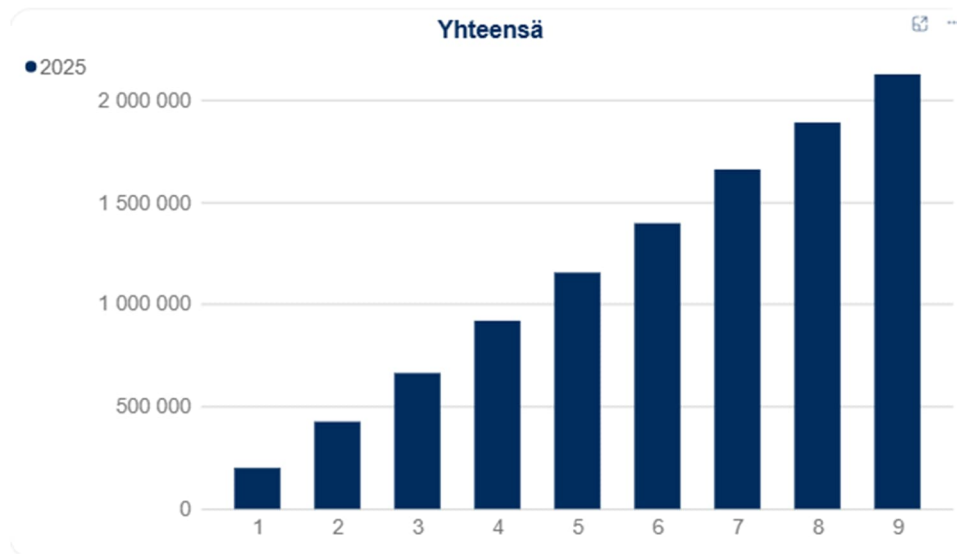

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan (Tilastokeskus)

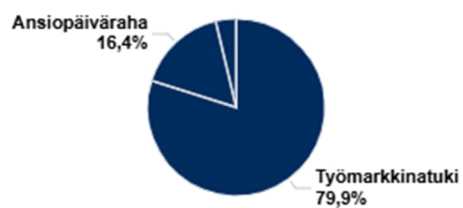
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0- 14 -vuotiaat	2 201	2 085	2 032	1 953	1 857	1 825
Eläkeläiset	7 280	7 359	7 341	7 426	7 360	7 345
Muut työvoiman ulkopuolella olevat	504	533	517	510	487	480
Opiskelijat, koululaiset	954	952	991	981	953	893
Työlliset	6 791	6 556	6 239	6 359	6 351	6 266
Työttömät	1 148	1 172	1 365	1 089	1 109	1 127
Työvoima	7 939	7 728	7 604	7 448	7 460	7 393
Työvoiman ulkopuolella olevat	10 950	10 939	10 893	10 896	10 671	10 560
Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet	11	10	12	26	14	17

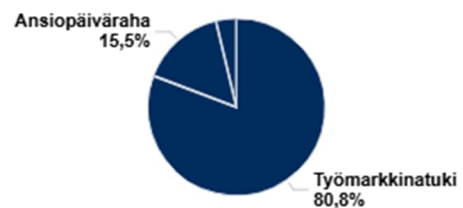
Kunnan osarahoittama työttömyysturva

Jakauma 9/2025

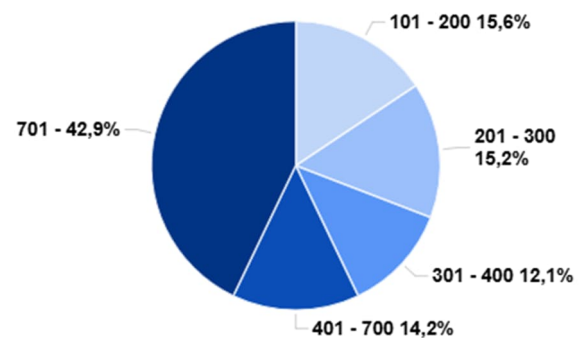

Jakauma 1 - 9/2025

Työttömyysetuuspäivät - Saajat

Jakauma 9/2025

Henkilöstö

Vuonna 2026 henkilöstömenojen osuus on noin 32,5 milj. euroa ja ne nousevat vuoden 2025 talousarvioon verrattuna noin 1,0 miljoonaa euroa.

Tulevia vakituisia rekrytointeja arvioidaan aina kriittisesti ja vakituiset ja yli 6 kk määräaikaiset rekrytoinnit kiertävät kaupunginjohtajan johtoryhmän hyväksynnän kautta.

HENKILÖSTÖKULUT (1000 €)	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Palkat ja palkkiot	26 697	25 323	26 143
Henkilösivukulut	6 133	6 151	6 360
Henkilöstökulut yhteensä	32 830	31 474	32 503

Heinolan kaupungin henkilötövuodet palvelualueittain

Palvelualue	2025 htv (arvio)	2026 htv (arvio)	Muutos
Yhteiset palvelut	58,7	58,7	0
Hyvinvoinnin palvelualue	422	387,3	-34,7
- josta hyvinvointipalvelut	382	369,3	-12,7
- josta työllistetyt	40	18	-22
Kaupunkiympäristön palvelualue	137,5	130,6	-6,9
Koko kaupunki yht.	618,2	576,6	-41,6

Heinolan kaupungin keski-ikä on korkea. Eläkepoistuma on lähivuosina verrokkikuntiin verrattuna suurempaa. Vuoden 2028 jälkeen

eläkepoistuma tasaantuu ja vuoden 2035 jälkeen eläkepoistuma laskee alle 3 %:n tasolle

Heinolan kaupungin eläke-ennuste palvelualueittain 2026–2028

Palvelualue	2026	2027	2028
Hyvinvointi	7	11	12
Kaupunkiympäristö	6	9	8
Yhteiset palvelut		2	1
Yhteensä	13	22	21

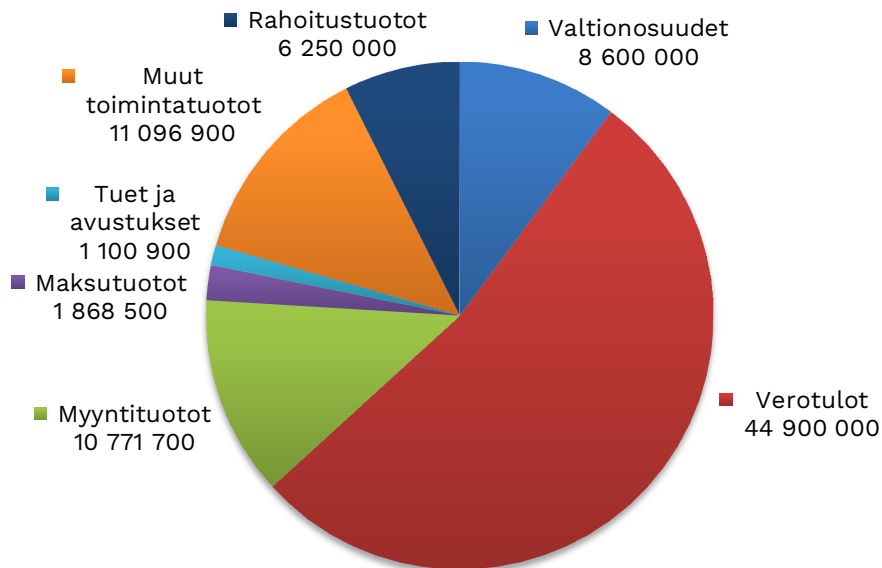

3. Käyttötalousosa

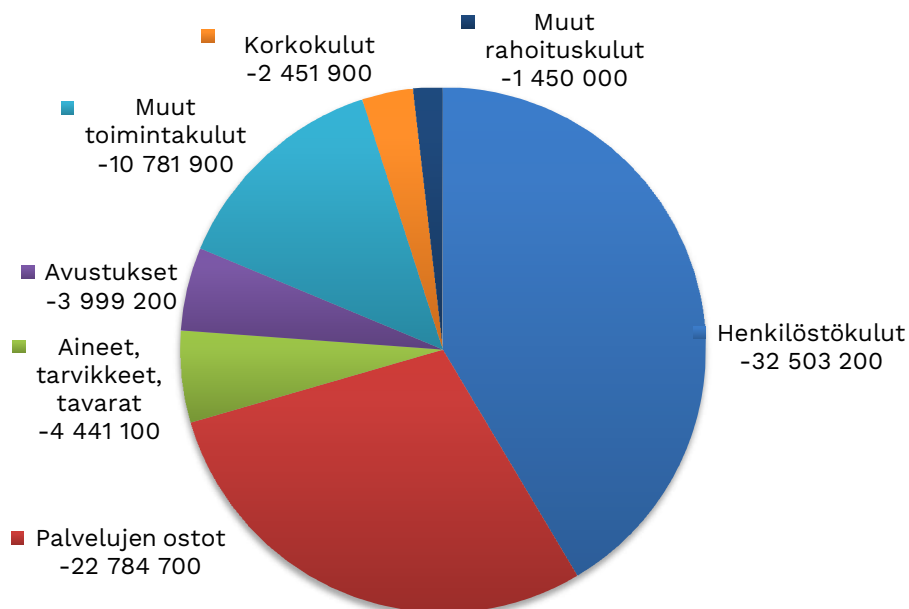
Käyttötalousosa koostuu palvelualueittaisista talousarvioesityksistä, jotka kootaan yhteen tuloslaskelmaosaan.

Seuraaviin tulot ja menot kuvioihin on koottu yhteen tuloslaskelmasta kaikki Heinolan kaupungin tulot ja menot.

Tulot TA 2026

Menot TA 2026

Yhteiset palvelut/kaupunginhallituksen alainen palvelualue

Sitova taso Yhteiset palvelut, toimintakate

Yhteiset palvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	626 584	600 000	626 000	625 000	625 000
Maksutuotot	177 858	75 000	75 000	75 000	75 000
Tuet ja avustukset	291 434	302 100	334 000	267 400	236 800
Muut toimintatuotot	24 640	12 000	12 000	12 000	12 000
Toimintatuotot	1 120 517	989 100	1 047 000	979 400	948 800
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 538 279	-3 680 600	-3 821 700	-3 910 700	-3 880 100
Palvelujen ostot	-3 757 137	-4 760 400	-5 247 200	-5 244 100	-5 307 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 166 644	- 104 700	- 122 800	- 139 000	- 121 400
Avustukset	-41 800	-98 000	-70 000	-70 000	-70 000
Muut toimintakulut	- 875 147	- 839 400	- 972 000	- 972 400	-1 003 200
Toimintakulut	-8 379 008	-9 483 100	-10 233 700	-10 336 200	-10 456 500
Toimintakate	-7 258 491	-8 494 000	-9 186 700	-9 356 800	-9 507 700

Investoinnit

Yhteisten palveluiden investoinnit kohdentuvat tietohallintoon ja digitalisaation sekä tietoturvan kehittämiseen.

YHTEISET PALVELUT IRTAIN OMAISUUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-210 000	-130 000	-120 000	-100 000	-100 000
Netto	-210 000	-130 000	-120 000	-100 000	-100 000

Toiminnan kuvaus

Yhteisten palveluiden palvelualue on suoraan kaupunginhallituksen alainen palvelualue. Palvelualueetta johtaa hallinto- ja kehitysjohdaja.

Yhteisten palveluiden palvelualue muodostuu vuonna 2026 viidestä vastuualueesta:

- kehittämispalvelut
- talouspalvelut
- henkilöstöpalvelut
- hallintopalvelut sekä
- tietohallinto- ja digipalvelut

Vastuualueiden toiminnasta vastaa ko. vastuualuejohtaja; talouspalveluista talouspalvelupäällikkö, henkilöstöpalveluista henkilöstöpäällikkö, hallintopalveluista kaupunginlakimies, tietohallinto- ja digipalveluista digi- ja tietohallintopäällikkö. Hallinto- ja kehitysjohdaja vastaa kehittämispalveluiden vastuualueesta, johon kuuluvat mm. tapahtumatuotanto, elinkeino- ja asiakaspalvelut, viestintä ja markkinointi ja koko kaupunkia koskevat kehittämis- tai ohjaustehtävät kuten esim. osallistuva budjetointi, valmius- ja hankkeet ja konserniohjaus.

Yhteisten palveluiden määrärahavaraus sisältää virkaorganisaation ja edellä todettujen vastuualueiden lisäksi myös valtuuston ja kaupunginhallituksen toiminnot sekä vaalit. Myös tarkastustoimi (tilintarkastus ja tarkastuslautakunta) on osa yhteisten palveluiden talousarviota.

Yhteisten palveluiden palvelualueen tehtävänä on tarjota keskitetysti talouspalveluiden, henkilöstöpalveluiden, digi- ja tietohallintopalveluiden, viestintä- ja markkinointipalveluiden sekä hallintopalveluiden tukipalveluja palvelualueiden johtamisen tueksi. Lisäksi tehtäviin kuuluvat myös tapahtumatuotanto ja elinkeino- ja asiakaspalvelut sekä valmius- ja varautumisasioiden koordinointi ja ohjaustehtävät. Palvelualueen tehtävänä on huolehtia koko kaupunkia koskevista asiantuntijatehtävistä kuten luottamushenkilöhallinto, talouden ohjaus, konserniohjaus, työnantaja-tehtävät, tietohallinnon kokonaisuus, hankintojen koordinointi, digitalisaation ja tietoturvan kehittäminen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen sekä näihin liittyvistä prosesseista ja ohjeista.

Palvelualueen menot koostuvat pääosin henkilöstömenoista sekä myös useista keskitetyistä palveluostoista, joista suurimmat ovat

ICT-palvelut, yhteistoimintaosuudet (mm. Lade, Lahti Region, Kuntaliitto, Päijät-Hämeen liitto maksuosuudet), työterveyshuolto sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden hankinta Provincia Oy:ltä. Myös verotuskustannukset ovat osa palvelualueen palveluostoihin kirjattavia menoja.

Tavoitteena on tuotettavien palveluiden avulla tukea, ohjata, koordinoita ja helpottaa arjen työtä, mutta huolehtia myös säästöjen ja ohjeiden noudattamisesta keskitetysti koko kaupunkiohjaamisessa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vuodet 2023–2025 ovat olleet merkittävien uudistusten ja muutosten vuosia. On vaihdettu järjestelmiä ja palveluntuottajaa ja toteutettu iso muutos organisaatioon ja johtamisjärjestelmään sekä palveluiden tuottamiseen muutosohjelman toteuttamisen myötä. Muutos on ollut kokonaisvaltainen ja vaikuttanut merkittävästi yhteisten palveluiden toimintaan ja prosesseihin. Vuosi 2026 on toinen vuosi muutosohjelman mukaisen organisaatiouudistuksen jälkeen. Vuosi 2026 on aiempien uudistusten jälkeen toiminnan vakiinnuttamista, mutta samalla katse on jo tulevisuudistuksissa.

Vuodelle 2026 valmistellaan strategian päivitystä ja sen jälkeen uutta muutosohjelmaa. Nämä prosessit näkyvät vahvasti myös yhteisten palveluiden toiminnassa ja tulevat vaikuttamaan mm. talousarvion laadintaprosessiin vuodelle 2027. Vuosi 2026 on poikkeuksellinen muutaman vuoden jälkeen, sillä tulevana vuonna ei järjestetä yksikään vaaleja. Tämä mahdollistaa resurssin kohdentamisen toiminnan kehittämiseen.

Toiminnan painopistealueet

Vuoden 2025 tavoitteet pohjautuvat valtuuston vuonna 2022 hyväksymän strategian päämääriin ja tavoitteisiin. Yhteisten palveluiden toiminnassa pyritään palveluiden kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja aktiiviseen vuoropuheluun muiden palvelualueiden kanssa.

Toiminnan ja sen kehittämisen painopisteet vuonna 2026 ovat normaalin tukipalvelujen tuottamisen lisäksi strategian mukaisia ja jatkuvat osin myös aiemmilta vuosilta.

Yhteisten palveluiden -palvelualueen toiminnan tavoitteena ja painopisteenä on

ensisijaisesti muutosten jälkeisten toimintamallien ja -tapojen vakiinnuttaminen. Samalla tavoitteena on myös edelleen kehittää talous- ja hr-palveluita, tiedolla johtamista seudullisen yhteishankkeen avulla. Henkilöstön hyvinvointiin panostetaan mm. työkykyjohtamista tukevan hankkeen avulla ja lisäksi panostetaan osaamisen kehittämiseen osaamisen johtamisen toimintamalli käyttöönottamalla. Keskeinen painopiste ja kehittämis kohde on myös edelleen digitalisaatio ja digiturva, joiden lisäksi tavoitteena on edistää myös tekoälyn hyödyntämistä ja sähköistä arkistointia ja asiointia sekä panostaa

asiakaspalvelun kehittämiseen uudessa toimipisteessä. Lisäksi painopisteinä vuonna 2026 ovat myös elinkeinopalveluiden ja yrittäjäyhteistyön edelleen kehittäminen sekä taustatuotannon, markkinoinnin ja viestinnän suunnitelmallisuuden,

saavutettavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. Erityisesti markkinoinnissa panostetaan myös asukasmarkkinointiin 250-vuotisjuhlavuosi huomioiden.

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuhenkilö: hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi

Strateginen päämäärä	Palvelualueen tavoite 2026
Hyvinvoinnin kasvu - Hyvinvointi lisääntyä - Toimiva arki - Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Verkkokaupan ja maksamisen ratkaisujen uudistaminen asiakasnäkökulma huomioiden. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostaminen uusien kanavien ja fokuksien avulla - määritellään viestinnän kanavat ja fokusoidaan eri kanavien viestintää sekä lisätään englanninkielistä viestintää kansainvälisille asukasryhmille ja markkinoinnin tarpeisiin.
Uudistuva työ ja asuminen - Muuttovoiton vahvistaminen - Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä - Monipaikkainen Heinola	Tekoälyn ratkaisujen löytäminen osaksi palvelualueen palveluita ja tekoälyn käyttöönoton edistäminen koko organisaatiossa eri keinoin. Selkeän toimintamallin kirkastaminen yhteistyölle ja seurannalle Lacedin ja Lahti Regionin kanssa. Hankkeiden integroitumisen edistäminen muuhun organisaatioon ja ulkoisten rahoitusten hyödyntäminen hanketoimintaa tukevalla toiminnalla. Asukasmarkkinointikampanjan toteutus osana juhlavuotta.
Vahva kaupunkiyhteisö - Laadukas päätöksenteko - Osallisuuden vahvistaminen - Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen	Osaamisen johtamisen toimintamallin käyttöönotto koko organisaatiossa. Työkykyjohtamisen jatkotoimenpiteiden toteutus osana Keva-hanketta. Työhyvinvointitulokset vähintään vuoden 2025 tasolla ja tulosten hyödyntäminen esihenkilötyön kehittämisessä.
Kestävä talous - Velkamäärän vähentäminen - Käyttötalouden tasapaino - Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit	Käytössä olevien tietojärjestelmien ja ohjelmistojen kriittinen tarkastelu. Tiedolla johtamisen edistäminen seudullisesti erityisesti taloustiedon osalta. Talouden suunnittelun ennakkoinnin parantaminen -prosessien kehittäminen systemaattisemmaksi.

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöriskit (osaamispuutteet, avainhenkilöriskit, henkilöstön saatavuus)	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 2 ■	Perehdyttäminen, osaamisen kehittäminen, varautumissuunnitelmat, rekrytointiviestintä	Henkilöstöpäällikkö
Omaisuus- ja rahoitusriskit	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Lainasalkun suojaus mm. eri rahoitusmuotoja käyttämällä sekä kiinteillä koroilla, vakuuttaminen.	Hallinto- ja kehitysjohtaja, Talouspalvelupäällikkö
Tietoturva- ja tietosuojariskit	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Digiturvan kehittäminen mm. hankkeen ja osaamisen kehittämisen avulla. Myös teknologisten välineiden kehittäminen.	Digi- ja tietohallintopäällikkö
Palveluntuottajien toimintaan ja resursseihin liittyvät riskit.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Sopimusten seuranta, ehdot, aktiivinen ja säännönmukainen vuoropuhelu.	Hallinto- ja kehitysjohtaja, Talouspalvelupäällikkö, Henkilöstöpäällikkö
Tietojärjestelmä- ja tietoverkkojen toimintaan ja käyttöön liittyvät riskit.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Investointipanostukset järjestelmien kehittämiseen, osaamisen kehittäminen.	Digi- ja tietohallintopäällikkö
Disinformaatio sosiaalisessa mediassa	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Meltwater -digitaalisen median seurantapalvelun käyttäminen. Kaupungin virallisten tiedotteiden käyttäminen virheellisten tietojen oikaisemiseksi.	Hallinto- ja kehitysjohtaja

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 032 826	710 600	846 800	848 100	849 500
Maksutuotot	824 259	843 000	826 000	806 000	806 000
Tuet ja avustukset	1 287 657	701 900	546 900	427 500	427 500
Muut toimintatuotot	143 582	84 800	145 200	140 200	140 200
Toimintatuotot	3 288 324	2 340 300	2 369 900	2 226 800	2 228 200
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-21 044 755	-21 030 400	-21 677 100	-22 461 400	-23 108 800
Palvelujen ostot	-5 922 533	-8 299 100	-8 341 250	-8 342 950	-8 435 650
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 754 042	- 776 800	- 778 700	- 763 200	- 767 600
Avustukset	-2 604 793	-3 635 300	-3 737 500	-3 719 500	-3 719 500
Muut toimintakulut	-6 777 632	-6 606 100	-7 429 750	-7 831 100	-8 188 600
Toimintakulut	-37 103 754	-40 347 700	-41 964 400	-43 118 400	-44 220 200
Toimintakate	-33 815 430	-38 007 400	-39 594 500	-40 891 600	-41 992 000

Sitova taso Kasvatus- ja opetuslautakunta toimintakate

Kasvatus- ja opetuslautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	602 382	401 000	544 000	545 300	546 700
Maksutuotot	422 815	435 000	425 000	425 000	425 000
Tuet ja avustukset	423 302	306 900	224 900	127 500	127 500
Muut toimintatuotot	58 062	37 800	58 200	58 200	58 200
Toimintatuotot	1 506 560	1 180 700	1 252 100	1 156 000	1 157 400
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-16 984 007	-17 098 200	-17 645 800	-18 265 000	-18 810 400
Palvelujen ostot	-4 273 558	-4 415 200	-4 372 500	-4 414 100	-4 497 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 411 546	- 451 500	- 447 700	- 427 000	- 426 300
Avustukset	- 463 569	- 491 500	- 456 500	- 451 500	- 451 500
Muut toimintakulut	-4 374 659	-4 214 000	-4 990 800	-5 213 000	-5 447 600
Toimintakulut	-26 507 339	-26 670 400	-27 913 300	-28 770 600	-29 633 600
Toimintakate	-25 000 779	-25 489 700	-26 661 200	-27 614 600	-28 476 200

Sitova taso Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta toimintakate

Hyvinvoinnin edistämisen lauta- kunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	429 064	309 600	307 800	307 800	307 800
Maksutuotot	401 444	408 000	401 000	381 000	381 000
Tuet ja avustukset	863 905	395 000	322 000	300 000	300 000
Muut toimintatuotot	85 520	47 000	87 000	82 000	82 000
Toimintatuotot	1 779 933	1 159 600	1 117 800	1 070 800	1 070 800
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 850 175	-3 932 200	-4 031 300	-4 196 400	-4 298 400
Palvelujen ostot	-1 419 583	-3 883 900	-3 968 800	-3 928 900	-3 937 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 326 097	- 325 300	- 331 000	- 336 300	- 341 300
Avustukset	-2 131 724	-3 143 800	-3 281 000	-3 268 000	-3 268 000
Muut toimintakulut	-2 302 262	-2 392 100	-2 439 000	-2 618 200	-2 741 100
Toimintakulut	-10 029 841	-13 667 300	-14 051 100	-14 347 800	-14 586 600
Toimintakate	-8 249 908	-12 517 700	-12 933 300	-13 277 000	-13 515 800

Toiminnan kuvaus

Hyvinvointipalveluiden kokonaistavoitteena on Heinolan asukkaiden hyvinvointi ja kaupungin elinvoimaisuuden kehittyminen.

Hyvinvointipalvelualue vastaa kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalveluiden sekä museotoiminnan järjestämisestä ja lintuhoitolan toiminnasta. Hyvinvointipalvelualue vastaa osaltaan kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, ehkäisevän päihdetyön tehtävistä, maahanmuuttokoordinoinnista ja kotouttamisesta.

Hyvinvointipalvelualueeseen on kuulunut 1.1.2025 alkaen myös työllisyyspalvelut eli kaupungin työllisyyskoordinaattorin tehtävät ja työpaja Torpan toiminta. Hyvinvointipalvelualueen palvelualuejohtajan vastuualueelle on järjestetty palvelualueen sisäiset palvelut, palveluliikennesuunnittelu, johon mm. koulukuljetukset kuuluvat, HVA:n yhdyspintayhteistyö ja kaupungin jakamat järjestöavustukset.

Hyvinvointipalvelualue on vuoden 2025 alusta lähtien organisaationa koostunut varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen, virikkeellisen elämän, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisen ja palvelualuejohtajan vastuualueista. Vuoden 2026 talousarvion yhteydessä yhdistetään hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisen vastuualue virikkeellisen elämän vastuualueeseen ja palvelualuejohtajan vastuualueeseen.

Palvelualueen talouden kokonaisuuteen kuuluvat edellä mainittujen lisäksi hyvinvointipalveluiden hallinnon, kasvatus- ja opetuslautakunnan, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan, vanhus- ja vammaisneuvoston sekä järjestöavustusten määrärahat.

Luottamushenkilöhallintoon kuuluvat kasvatus- ja opetuslautakunta ja hyvinvoinnin edistämisen lautakunta.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen

Kunnille annettua hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää toteutetaan hyvinvointisuunnitelman sekä siihen liittyvien muiden suunnitelmien mukaisesti. Hyvinvointisuunnitelmaan linkittyvät mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, ravitsemusterveyden suunnitelma,

työllisyydenhoitosuunnitelma ja maahanmuutto-ohjelma.

Alueelliset ja paikalliset suunnitelmat perustuvat maakunnan kuntien hyväksymiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärkeisiin moihin, jotka Päijät-Hämeen hyvinvointialue linjaa. Kaupungin oma hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta linkittyy koko kaupunkiorganisaation toimintaan ja sitä koordinoi kaupungin strateginen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä HYRY.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisen vastuualueeseen kuuluvat myös maahanmuuttokoordinaattorin toiminta ja kotouttamistehtävät. Lisäksi ko. vastuualueeseen kuuluvat työpaja Torpan toiminta ja työllisyyskoordinaattorin tehtävät. Työllisyyskoordinaattori on keskeinen yhteistyökumppani työvoimaviranomaiselle ja muille työllisyydenhoidon yhteistyökumppaneille maakunnassa. Työpaja Torpan keskeinen tehtävä on auttaa heinolalaisia syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, pitkäaikaistyöttömiä ja täsmätyökykyisiä henkilöitä pääsemään takaisin työelämään tai aloittamaan ammatillisia opintoja.

Opetus ja koulutus

Opetus- ja koulutuspalvelut vastaavat perus- ja lukiokoulutuksen sekä musiikkiopetuksen järjestämisestä. Sen tehtäviin kuuluvat myös Heinolassa tapahtuvan toisen asteen koulutuksen yhteistyön edistäminen sekä Heinolassa annettavan ammatillisen koulutuksen edunvalvonta.

Opiskeluhuollon asiantuntijapalvelut on järjestetty Hyvinvointialueen (HVA) toimintana vuoden 2023 alkaen. Oppilasruokailu ja puhtauspalvelut ostetaan sisäisenä palveluna kaupunkiympäristön palvelualueelta ja rakennusten ja piha-alueiden kunnossapitopalvelut ostetaan Heinolan Tilapalvelut Oy:ltä.

Heinolassa yläkoulun perusopetus on keskitetty Lyseonmäen koululle. Alakoulujen perusopetusta annetaan Kailas-talolla, Sini-lähde-talolla, Jyrängön ja Vierumäen koululla. Jyrängön ja Vierumäen koulujen hallinto on yhteinen Sinilähde-talon koulun hallinnon kanssa. Heinolassa on myös lukio ja taiteen perusopetusta antava musiikkiopisto.

Heinolan kirkonkylään valmistuva Kirkkis-talo käyttöön otetaan vuoden 2026 kevätlukukaudella.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Kunnallinen varhaiskasvatus sisältää seuraavat muodot: päiväkotitoiminta, esiopetus, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta, jossa erityisesti tehdään yhteistyötä lapsiperheiden kanssa. Lasten huoltajilla on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuspaikan vaihtoehtona lasten kotihoidon tuki tai yksityisen hoidon tuki, jolloin lapsen hoitaja on kunnan hyväksymä yksityinen palveluntuottaja, jonka toimintaa kunta valvoo.

Heinolassa on viisi varhaiskasvatusaluetta; Pohjoinen alue, johon kuuluvat Kettukallion päiväkotitoiminta ja esiopetus, Kailaan alue, Tommolantie-alue, Jyrängön alue ja Eteläinen alue, johon kuuluvat Sinilähde-talon päiväkotitoiminta ja esiopetus sekä Vierumäen päiväkotitoiminta ja esiopetus.

Virikkeellinen elämä

Virikkeellisen elämän toiminta koostuu kirjasto-, liikunta-, museo- ja nuorisopalveluista sekä lintuhoitolasta. Vuoden 2026 alusta siirretään työllisyyspalvelut, työpaja Torpan ja työllisyyskoordinaattorin toiminta osaksi Virikkeellisen elämän vastuualueita.

Kirjastopalvelut ovat lakisääteinen peruspalvelu. Kirjaston tulee tarjota monipuolinen ja uudistuva kokoelma sekä tilat kuntalaisten käyttöön, opastaa ja ylläpitää erityisesti lasten monipuolista lukutaitoa. Kirjaston varsinaiset tilat ovat Kauppakadulla, mutta toistaiseksi kirjasto palvelee kaupungintalolla väistötiloissa varsinaisten tilojen peruskorjauksen ajan. Kirjastoauto palvelee kouluja ja päiväkotia sekä maantieteellisesti koko Heinolan aluetta.

Museopalvelut tallentavat, tutkivat ja esittävät paikallista historiaa ja kulttuuria, joiden pohjalta toteutetaan kulttuuriperintökasvatusta ja elämyksiä museon eri kohderyhmille.

Heinolassa on kolme museokohdetta: Heinolan kaupunginmuseo, Heinolan taidemuseo ja Lääninkivalteri

Aschanin talo. Museotoiminta pohjautuu sekä vaihtuviin näyttelyihin että laajaan esineko-koelmaan, joka käsittää sekä kulttuurihistoriallista esineistöä että taideteoksia.

Liikuntapalvelut tarjoavat mahdollisuuksia kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa ja tapahtumia eri asukasryhmille. Lisäksi liikuntapalveluiden tehtävänä on tukea kansalaistoimintaa, mihin myös urheiluseurojen toiminta kuuluu.

Heinolan kaupungin liikuntatiloja ja -paikkoja ovat uimahalli, jäähalli, Kirkonkylän liikuntahalli, urheilupuisto, kaupunginosakentät, ulkoilureitit sekä uimarannat. Lisäksi koulujen tilat ovat urheiluseurojen ja liikuntaryhmien käytettävissä. Kaupunkiympäristön palvelualue vastaa liikuntapaikkojen kunnossapidosta.

Nuorisopalvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalvelut vastaavat perusnuorisotyöstä, etsivästä nuorisotyöstä ja koulunuorisotyöstä. Lisäksi nuorisopalvelut ylläpitävät bändikämppeä, seikkailukeskusta ja skeittihallia sekä järjestävät erilaista toimintaa nuorille hankerahoituksella.

Nuorille järjestettäviin palveluihin kuuluu myös nuorten matalan kynnyksen Ohjaamo-palvelu, jonka avulla nuoria ohjataan eri organisaatioiden palveluihin. Heinolassa toimii Itä-Hämeen ohjaamo, joka on Heinolan, Hartolan ja Sysmän yhteinen palvelu. Ohjaamon kumppaneita ovat mm. kaikki kaupungin palveluntuottajat, työvoimaviranomainen, koulutuskeskus Salpaus, Jyrängön asuinalue ja hyvinvointialue (HVA).

Lintuhoitola on kuulunut virikkeellisen elämän vastuualueeseen vuoden 2025 alusta lähtien. Lintuhoitolan perustehtävä on loukkaantuneiden luonnonvaraisten lintujen hoitaminen ja niiden vapauttaminen takaisin luonnolliseen elinympäristöönsä, aina kun se on mahdollista.

Palvelualuejohtajan vastuualueen toiminnasta

Palvelualuejohtajan vastuualueen keskeistä toimintaa ovat keskitetyt palvelut, johon on koottu varhaiskasvatuksen, koulujen ja lukion palvelusihteereiden toiminta, koulukuljetusten järjestäminen ja koordinointi, järjestöavustusten myöntäminen ja yhdyspintayhteistyö hyvinvointialueen (HVA) kanssa. Palvelualuejohtajan vastuualueeseen siirretään Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisen vastuualueelta maahanmuuttokoordinaattorin ja koto-ohjaajan toiminta sekä hyte-asiantuntijan toiminta vuoden 2026 alusta lähtien.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Hyvinvointipalvelualueen toimintaympäristö on viimeisten vuosien aikana muuttunut merkittävästi. Keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ovat olleet hyvinvointialueuudistus ja TE2024-uudistus, jonka seurauksena Heinolan kaupunki kuuluu Päijät-Hämeen työllisyysalueeseen. Työllisyysalue hoitaa alueen työvoimaviranomaisen tehtäviä ja työllisyysalueen vastuukuntana toimii Hollola. Päijät-Hämeen työllisyysalueella on aluetoimisto Heinolassa, josta hoidetaan sekä Heinolan että Hartolan ja Sysmän työvoimaviranomais-tehtäviä. Heinolan kaupungin työllisyyskoordinaattori ja työpaja Torppa toimivat kiinteässä yhteistyössä työvoimaviranomaisen, koulutuskeskus Salpauksen, Jyränkölän setlementin ja hyvinvointialueen kanssa.

Myös kotouttamislaki muuttui vuoden 2025 alusta lähtien ja kunnat saivat kotouttamistoiminnan lisävastuita. Kotouttamisasioissa Heinolan kaupunki tekee käytännön yhteistyötä koulutuskeskus Salpauksen ja Jyränkölän setlementin kanssa ja tätä yhteistyötä on tarkoitus lisätä.

Lukuvuoden 2025–2026 alkaessa vaikuttivat useat lakimuutokset opetus- ja koulutuspalveluiden toimintaan. Valtakunnallinen, perusopetuslain muutoksiin perustuva oppimisen tuen uudistus käynnistettiin elokuusta 2025 lähtien. Lakimuutokset velvoittavat opetuksen järjestäjää huolehtimaan oppimista tukevista opetusjärjestelyistä sekä ryhmäkohtaisesti että tarvittaessa oppilaskohtaisesti.

Perusopetuksen lisäksi oppimisen tuen uudistus velvoittaa myös varhaiskasvatuksen esiopetusta järjestämään oppimisen tuen

lakimuutosten edellyttämällä tavalla. Lisäksi perusopetuslaki velvoittaa syksystä 2026 lähtien edistämään lasten liikunnallista elämäntapaa sekä perus- että esiopetuksessa.

Koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden arkeen vaikuttavat syksystä 2025 lähtien mobiililaitteiden käyttöön liittyvä lainsäädäntö sekä tupakkalaki, johon perustuen myös savuttomien nikotiinituotteiden käyttö on kiellettyä esi-, perus- ja lukiokoulujen sekä päiväkotien ja leikkikenttien alueella.

Seudullisen arviointityön prosessi niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessakin muuttui loppuvuodesta 2025. Paikallisesti siirryttiin CAF-arviointityökalun käytöstä kansallisen arviointijärjestelmän Valssin käyttöön. Lasten osalta arviointityössä otettiin käyttöön seudullisesti arviointiin suunniteltu peli. Arviointiprosessin päivittäminen jatkuu vuonna 2026.

Opetushallituksen linjaaman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistuksen mukaisia prosesseja, pedagogiikkaa sekä johtamisen käytäntöjä aletaan työstää keväällä 2026.

Heinolassa lasten vähäinen syntyvyys vaikuttaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion oppilasmääriin. Jos oppilasmääriä ei saada kasvamaan, joudutaan palveluverkkoa supistamaan ja henkilöstömäärää mitoittamaan oppilasmäärien edellyttämällä tavalla.

Valtiolta tulevat talouspaineet haastavat kuntataloutta, mikä palvelualueella otetaan huomioon palveluverkon, palveluiden, toiminnan ja henkilöstön tehtävien säännöllisenä uudelleen järjestelyinä.

Toiminnan painopistealueet

Vuonna 2026 painotetaan erityisesti lapsiperheiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja perheiden arjen tukemista. Myös nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäisy on nostettu keskeiseksi tavoitteeksi. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen jatkaa keskeisenä teemana palvelualueen toiminnassa. Lisäksi työllisyydenhoitoon haetaan uusia toimintatapoja, jota varten vuoden 2026 käynnistetään myös useita hankkeita seudullisena yhteistyönä. Vaikutusten arvioinnista tehdään jatkuvaa toimintaa, jotta päätöksentekotilanteissa eri näkökulmat ja

sidosryhmät otetaan mahdollisimman hyvin huomioon.

Oppimisen tuen uudistuksen toimintatapoja käyttöön otetaan sekä perusopetuksessa että esiopetuksessa. Opetus- ja koulutuspalveluissa yhteisöllisen opiskeluhoollon työtä jatketaan siten, että rakenne ja toimintatavat ovat yhtenevät kaikissa Heinolan kouluissa. Henkilöstön tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta jatketaan siten, että henkilöstön taidot kohdata arjessa erilaisia lapsia ja nuoria paranevat.

Perusopetuslain muuttuessa 1.8.2026 sekä perusopetuksessa että esiopetuksessa tulee velvoittavaksi edistää lasten liikunnallista elämäntapaa.

Heinolan kirkonkylään valmistuva Kirkkis-talo otetaan käyttöön kevään 2026 aikana. Perusopetuksen osalta Kirkkis-taloon muuttavat Kirkkiksen koulun 1.–6.-luokkalaiset ja esiopetusryhmä, jotka ovat olleet väistössä Tommola-talossa.

Opetushallitus on uudistanut varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuoden 2025 aikana. Uudistus koskee kaikkia varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lukuja. Uudistuksen edellyttämä paikallinen työ päästään aloittamaan kevään 2026 aikana opetushallituksen linjausten mukaisesti. Lisäksi varhaiskasvatuksessa painopistealueina ovat kielitietoisuus sekä leikki- ja ulkoilmapedagogiikka.

Seudullisen arviointityön prosessi niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessakin muuttui loppuvuodesta 2025. Paikallisesti

siirryttiin CAF-arviointityökalun käytöstä kansallisen arviointijärjestelmä Valssin käyttöön. Lasten osalta arviointityössä otettiin käyttöön seudullisesti arviointiin suunniteltu peli. Arviointiprosessin päivittäminen jatkuu vuonna 2026.

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan yhdessä tietohallinnon kanssa järjestelmä uudistus, jonka tavoitteena on parantaa varhaiskasvatuksen eri osa-alueita tukevaa toiminnanohjausta sekä digitaalista asiointia.

Virikkeellisen elämän palveluita muotoillaan vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Liikuntapalveluiden ohjaustoimintaa painotetaan kunta-laisten paikallaan olon vähentämiseen ja liikumisen lisäämiseen. Museoihin on suunnitteilla sekä paikallisia asukkaita että ulkopaikekuntalaisia kiinnostavia ja osallistavia näytelyjä ja tapahtumia. Myös yhteistyötä kaupungin tapahtumatuotannon, varhaiskasvatuksen, koulujen ja järjestöjen kanssa jatketaan. Nuorisopalveluja suunnitetaan vastaamaan yhä paremmin nuorten tarpeita ja nuorten matalan kynnyksen Ohjaamo-palvelun asiakasohjausta tehostetaan. Kirjaston painopistealueena on lukutaitotyö, johon liittyy lukutaitostrategian valmistelu sekä hankkeet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Investoinnit

Hyvinvointipalvelualueen investointeja ovat sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen ICT-järjestelmähankinnat. Suunnitteluvuosien aikana on tavoitteena toteuttaa myös tekoäly- ja robotiikan hyödyntämisen kokeiluja eri vastuualueilla.

HYVINVOINTIPALVELUT IRTAIN OMAISUUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-50 000	-200 000	-300 000	0	0
Netto	-50 000	-200 000	-300 000	0	0

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuuhenkilö: Hyvinvointijohtaja Liisa Koski-Lukkari

Strateginen päämäärä	Palvelualueen tavoite 2026
Hyvinvoinnin kasvu - Hyvinvointi lisääntyy - Toimiva arki - Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Selvitetään eri ikäisten asukasryhmien fyysistä, sosiaalista ja henkistä hyvinvointia asukaskyselyjen avulla ja hyödynnetään kyselyjen tuloksia palveluiden parantamiseksi ja asukkaiden kokeman hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tuetaan lapsiperheiden toimivaa arkea selkeyttämällä lapsiperhepalveluja ja niiden viestintää. Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
Uudistuva työ ja asuminen - Muuttovoiton vahvistaminen - Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä - Monipaikkainen Heinola	Varmistetaan kaupunkiin muuttavien asukkaiden integroituminen osaksi kaupungin väestöä. Selvitetään tarve ja mahdollisuudet järjestää englanninkielistä varhaiskasvatusta ja perusopetusta Heinolassa. Palvelumuotoillaan keskeiset palvelut asukaskyselyjä hyödyntämällä viestintää ja asukasmarkkinointia varten.
Vahva kaupunkiyhteisö - Laadukas päätöksenteko - Osallisuuden vahvistaminen - Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen	Käyttöön otetaan vaikuttavuuden arviointimalli päätösesitysten valmistelussa. Käyttöön otetaan henkilöstön osaamisen johtamisen malli. Arvioidaan ja parannetaan esihenkilötyötä työhyvinvointikyselyn tulosten avulla.
Kestävä talous - Velkamäärän vähentäminen - Käyttötalouden tasapaino - Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit	Parannetaan työllisyydenhoidon tuloksellisuutta varmistamalla yhteistyön ja asiakasohjauksen toimivuus keskeisten kumppaneiden kanssa ja uudistamalla kaupungin työllisyyspalveluiden toimintatapoja. Tehdään aktiivista henkilöstösuunnittelua, että tarvittava osaaminen on oikeassa paikassa organisaatiota ja että lasten ja oppilaiden määrä ja tarpeet otetaan huomioon työyksiköiden henkilöstömitoituksissa. Tehdään tarvekartoitukset palvelualueen käytössä olevista keskeisistä rakennuksista valtuustokauden aikana tarvittavia jatkotoimia varten.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026
HYTE-kerroin €/ asukas (Sotkanet)	20,3 €	20,30 €.	20,5
Varhaiskasvatus €/asukas	434 €	449 €	430
€/lapsi (Heinolan kaikki alle kouluikäiset)	12 583 €	13 383 €	12 000
Perusopetus €/asukas	811 €	845 €	800
€/oppilas	10 879 €	11 224 €	10 800
Lukiokoulutus €/asukas	120 €	129 €	120 euroa
€/opiskelija	10 753 €	11 364 €	
Musiikkiopisto €/asukas	33 €	36 €	35
€/opiskelija	1112 €	1285 €	1100
€/opetustunti	60 €	67 €	60
Peruskoulun suorittaneiden osuus % 9. luokkalaisista	100 %	100 %	100 %
Virikkeellinen elämä nettokustannukset €/asukas	244	261	240
Virikkeellisen elämän (kirjasto, liikunta, lintuhoitola, nuoriso ja museo) omatoimiseen ja ryhmätoimintaan osallistuneet	363 016	350 000	360 000
Kirjaston fyysiset käynnit ka / asukas	8	7	8
Kirjaston kokonaislainaus ka / asukas	11,4	12	10
Ulkopuolinen rahoitus/€	hyte 272 972		hyte 260 000
• hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	op/kou 256 945	opkou:209 500 €	op/kou 240 000
• opetus- ja koulutuspalvelut	vaka 145 485	vaka: 97 400 €	vaka 140 000
• varhaiskasvatus	vire 174 372	vire: 130.000 €	vire 150 000
• virikkeellinen elämä			

Riskien hallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöstön rekrytointihaasteet; henkilöstön saatavuus (erityisesti sijaisuudet ja erityisluokanopettajat sekä varhaiskasvatuksen sosisonomit).	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 	Oppilaitosyhteistyö, korkea-kouluharjoittelijat Oppisopimuskoulutus vahva markkinointi ja hyvä työnantajakuva	Hyvinvointijohtaja, Koulutusjohtaja, Varhaiskasvatusjohtaja, Nuoriso- ja vapaa-aikajohtaja
Tietojärjestelmien keskinäisen integroitumisen haasteet.	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 2 	Järjestelmät toimivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja yhteensopivasti.	Hyvinvointijohtaja, Koulutusjohtaja, Varhaiskasvatusjohtaja, Nuoriso- ja vapaa-aikajohtaja
Toimipaikkojen teknisten korjausten viivästyminen haittaa päivittäistä työtä yksiköissä.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 	Sitoutunut yhteistyö ja tiedonkulun varmistaminen eri toimijoiden välillä.	Hyvinvointijohtaja, Koulutusjohtaja, Varhaiskasvatusjohtaja, Nuoriso- ja vapaa-aikajohtaja
Kuntatalouden haasteiden vaikutus kaupungin talouteen.	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 1 	Jatkuva ja ennakoiva henkilöstösuunnittelu ja palveluverkon arviointi. Karsitaan ja yhdistellään palveluja, jotka eivät ole lakisääteisiä tai muuten keskeisiä kaupungin asukkaille. Arvioidaan palveluiden järjestämistä kumppaniyhteistyönä ja ostopalveluina.	Hyvinvointijohtaja, Koulutusjohtaja, Varhaiskasvatusjohtaja, Nuoriso- ja vapaa-aikajohtaja
Muut ajassa olevat uhat ja turvallisuus.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 	Tietoisuus asioista ja valmiudet toimia tarvittaessa	Hyvinvointijohtaja, Koulutusjohtaja, Varhaiskasvatusjohtaja, Nuoriso- ja vapaa-aikajohtaja

Kaupunkiympäristön palvelualue

Kaupunkiympäristö	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	9 368 324	9 601 500	9 293 900	9 609 800	9 945 000
Maksutuotot	791 172	377 500	967 500	412 500	412 500
Tuet ja avustukset	642 046	348 200	220 000	220 000	220 000
Muut toimintatuotot	10 595 939	10 447 500	10 939 700	11 657 200	12 396 500
Toimintatuotot	21 397 481	20 774 700	21 421 100	21 899 500	22 974 000
Valmistus omaan käyttöön	1 802 922	922 000	110 000	105 000	105 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-8 457 318	-6 762 900	-7 004 400	-7 179 600	-7 392 200
Palvelujen ostot	-8 041 200	-9 634 700	-9 196 200	-9 277 300	-9 378 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 018 737	-3 370 800	-3 539 600	-3 529 500	-3 560 100
Avustukset	- 101 449	- 212 000	- 191 700	- 191 700	- 191 700
Muut toimintakulut	-1 827 124	-1 034 900	-2 380 100	-2 444 300	-2 514 900
Toimintakulut	-23 445 868	-21 015 300	-22 312 000	-22 622 400	-23 037 100
Toimintakate	- 245 464	- 173 600	- 780 900	- 617 900	41 900

Kaupunkiympäristölautakunta (sis. Tilakeskus ja Vesilaitos)

Kaupunkiympäristö lautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	9 230 154	9 402 500	9 128 900	9 444 800	9 780 000
Maksutuotot	100 258	37 500	592 500	37 500	37 500
Tuet ja avustukset	642 046	348 200	220 000	220 000	220 000
Muut toimintatuotot	10 595 939	10 446 500	10 938 700	11 656 200	12 395 500
Toimintatuotot	20 568 397	20 234 700	20 880 100	21 358 500	22 433 000
Valmistus omaan käyttöön	1 801 432	57 000	100 000	100 000	100 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-7 607 042	-5 902 800	-6 099 900	-6 181 200	-6 365 200
Palvelujen ostot	-7 395 716	-9 065 700	-8 613 800	-8 681 100	-8 771 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 013 812	-3 361 200	-3 529 700	-3 519 600	-3 550 200
Avustukset	- 101 449	- 211 500	- 191 200	- 191 200	- 191 200
Muut toimintakulut	-1 789 061	- 985 900	-2 325 900	-2 389 200	-2 458 100
Toimintakulut	-21 907 080	-19 527 100	-20 760 500	-21 023 200	-21 399 400
Toimintakate	462 750	764 600	219 600	435 300	1 133 600

Sitova taso Tilakeskus tilikauden yli-/alijäämä

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
LIKEVAIHTO	8 250 919	8 214 900	9 063 700	9 481 200	9 920 500
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	265 276	0	0	0	0
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	19 057	0	0	0	0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-4 668 707	-5 561 800	-5 055 600	-5 140 000	-5 257 600
HENKILÖSTÖKULUT	-1 176 152	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 012 467	-2 647 500	-2 730 900	-2 766 600	-3 003 900
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-1 126 667	0	-1 350 000	-1 390 500	-1 432 200
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	-1 448 740	5 600	-72 800	184 100	226 800
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-140	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	-1 448 880	5 600	-72 800	184 100	226 800
POISTOERON LISÄYS(-)TAI VÄH(+)	466 905	450 000	450 000	450 000	450 000
VAPAAEHT.VARAUST.LIS(-) VÄH(+)	-1 700 000	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 681 974	455 600	377 200	634 100	676 800

Sitova taso Vesilaitos tilikauden yli- ja alijäämä

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
LIKEVAIHTO	4 605 516	4 773 500	5 082 000	5 608 100	6 145 400
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 089 691	0	0	0	0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-2 961 597	-2 387 000	-2 551 500	-2 552 100	-2 552 700
HENKILÖSTÖKULUT	-591 967	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 021 820	-2 032 500	-1 982 400	-2 037 700	-2 207 400
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-30 252	-155 600	-27 000	-27 000	-27 000
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	89 572	198 400	521 100	991 300	1 358 300
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 007 489	-1 192 000	-1 216 200	-1 268 600	-1 388 500
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	-917 917	-993 600	-695 100	-277 300	-30 200
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-917 917	-993 600	-695 100	-277 300	-30 200

Sitova taso: Kaupunkiympäristön hallinto, kuntatekniikka, ruoka- ja siivouspalvelut toimintakate yhteensä

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	4 776 186	4 860 400	4 546 900	4 636 700	4 734 600
Maksutuotot	100 258	37 500	592 500	37 500	37 500
Tuet ja avustukset	642 046	348 200	220 000	220 000	220 000
Muut toimintatuotot	2 174 415	2 000 200	1 375 000	1 375 000	1 375 000
Toimintatuotot	7 692 905	7 246 300	6 734 400	6 269 200	6 367 100
Valmistus omaan käyttöön	446 465	57 000	100 000	100 000	100 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-5 838 923	-5 902 800	-6 099 900	-6 242 100	-6 428 000
Palvelujen ostot	-3 030 623	-2 800 900	-2 786 700	-2 769 000	-2 772 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 748 602	-1 677 200	-1 749 700	-1 739 600	-1 739 600
Avustukset	- 101 449	- 211 500	- 191 200	- 191 200	- 191 200
Muut toimintakulut	- 632 142	- 830 300	- 948 900	- 971 700	- 998 900
Toimintakulut	-11 351 739	-11 422 700	-11 776 400	-11 913 600	-12 129 900
Toimintakate	-3 212 369	-4 119 400	-4 942 000	-5 544 400	-5 662 800

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	138 171	199 000	165 000	165 000	165 000
Maksutuotot	690 914	340 000	375 000	375 000	375 000
Muut toimintatuotot	0	1 000	1 000	1 000	1 000
Toimintatuotot	829 084	540 000	541 000	541 000	541 000
Valmistus omaan käyttöön	1 490	10 000	10 000	5 000	5 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	- 850 276	- 860 100	- 899 000	- 932 000	- 958 600
Palvelujen ostot	- 645 524	- 569 000	- 582 400	- 596 200	- 606 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 925	-9 600	-9 900	-9 900	-9 900
Avustukset	0	- 500	- 500	- 500	- 500
Muut toimintakulut	-38 063	-49 000	-54 200	-55 100	-56 800
Toimintakulut	-1 538 788	-1 488 200	-1 546 000	-1 593 700	-1 632 100
Toimintakate	- 708 214	- 938 200	- 995 000	-1 047 700	-1 086 100

Sitova taso: Rakennusvalvonta, toimintakate

Rakennusvalvonta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	11 306	49 000	15 000	15 000	15 000
Maksutuotot	633 068	300 500	335 500	335 500	335 500
Toimintatuotot	644 374	349 500	350 500	350 500	350 500
Valmistus omaan käyttöön	1 490	10 000	10 000	5 000	5 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-434 576	-434 900	-450 800	-467 700	-481 400
Palvelujen ostot	-84 174	-89 800	-109 600	-109 600	-109 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 674	-4 600	-4 900	-4 900	-4 900
Muut toimintakulut	-27 715	-29 200	-31 900	-33 100	-34 300
Toimintakulut	-548 140	-558 500	-597 200	-615 300	-630 400
Toimintakate	97 724	-199 000	-236 700	-259 800	-274 900

Sitova taso: Ympäristönsuojelu, toimintakate

Ympäristönsuojelu	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	126 865	150 000	150 000	150 000	150 000
Maksutuotot	57 846	39 500	39 500	39 500	39 500
Muut toimintatuotot	0	1 000	1 000	1 000	1 000
Toimintatuotot	184 711	190 500	190 500	190 500	190 500
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-398 146	-401 600	-453 700	-469 800	-482 800
Palvelujen ostot	-554 677	-473 000	-472 800	-486 600	-496 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 570	-4 400	-5 000	-5 000	-5 000
Avustukset	0	-500	-500	-500	-500
Muut toimintakulut	-9 636	-18 700	-22 300	-22 000	-22 500
Toimintakulut	-965 029	-898 200	-954 300	-983 900	-1 007 300
Toimintakate	-780 319	-707 700	-763 800	-793 400	-816 800

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön palvelualue vastaa kaupungin yhdyskuntateknisistä palveluista, suunnittelusta, kiinteistönmuodostuksesta sekä ruoka- ja siivouspalveluista. Sen tehtävänä on turvata toimivan ja viihtyisän kaupungin edellyttämät palvelut.

Palvelualue koostuu neljästä vastuualueesta: kuntateknikka, lupa- ja valvontapalvelut, ruoka- ja siivouspalvelut sekä palvelualuejohtajan vastuualue, johon kuuluvat kaupunkisuunnittelu, mittaus- ja kiinteistöpalvelut, metsätalous ja kehittäminen.

Kuntateknikka: katujen, kunnallistekniikan, puistojen, puistometsien, leikkipaikkojen ja ulkoliikuntapaikkojen suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito. Tehtäviin kuuluvat myös satama ja laituriportaat.

Vastuualueella on kolme tulosityksikköä: kadut ja liikenne, kunnallistekniikan ylläpito, puistot ja liikuntapaikat. Lisäksi vastuualueeseen kuuluvat kaupungin soravarat, ylijäämämaiden ja lumen vastaanotto sekä konekeskus ja korjaamotoiminta.

Ruoka- ja siivouspalvelut: ruokapalvelut päiväkodeille, kouluille ja lukiolle sekä kaupungin toimitilojen siivouspalvelut, jotka tuotetaan pääosin omana toimintana.

Vastuualueella on kaksi tulosityksikköä: ruokapalvelut ja siivouspalvelut

Palvelualuejohtajan vastuualue: Vastuuviranhaltijat huolehtivat asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Kaupunkisuunnittelu-tulosityksikkö tarkastelee kokonaisvaltaisesti maankäyttöä, toimintojen ja rakennusten sijoittelua sekä kaupunkikuvan eri osa-alueiden yhteensovittamista koko kaupungin alueella. Tulosityksikkö laatii ja ohjaa yleis- ja asemakaavoja sekä vastaa kaupunkikuvan kehittämisestä ja rakennetun kulttuuriympäristön hoidosta.

Kiinteistö- ja mittauspalvelut -tulosityksikkö vastaa kaupungin maapolitiikan toimeenpanosta sekä kiinteistönmuodostukseen ja maastomittaukseen liittyvistä

viranomastehtävistä. Tehtäviin kuuluvat muun muassa maan hankinta, myynti ja vuokraus, tonttijaot, kiinteistönmuodostus ja muut kiinteistötoimitukset asemakaava-alueilla. Lisäksi yksikkö vastaa paikkatiedonhallinnan ohjelmistoista ja maastomittauksista, maankäyttösopimusten ja kiinteistökauppa-kirjojen laatimisesta, sopimusvelvoitteiden seurannasta, verottajailmoituksista, kiinteistökauppa- ja maanvuokrasopimustietojen hallinnasta sekä maanvuokralaskutuksesta. Tulosityksikkö hoitaa myös tonttimarkkinoinnin ja yksityistieavustusten jakamisen.

Metsätalous ja kehittäminen -tulosityksikkö vastaa kaupungin metsäomaisuuden hallinnasta sekä kehittämishankkeista ja -projekteista, jotka on keskitetty palvelualuejohtajan alaisuuteen. Nämä hankkeet eivät rajoitu pelkästään sisäisiin kehittämistoimiin, vaan niillä on laajempi merkitys koko kaupunkikonsernille, ja ne sisältävät yhteistyötä sekä sisäisten että ulkoisten kumppaneiden ja verkoston kanssa. Lisäksi yksikkö vastaa kaupungin vesialueisiin liittyvistä kalastuksen hoidon tehtävistä.

Palvelualueen operatiiviseen ohjaukseen sisältyy myös kaupungin vesilaitos, vaikka varsinaiset vesihuoltopalvelut tuottaa Lahti Aqua Oy. Talousohjauksen piiriin kuuluu lisäksi Heinolan Tilapalvelut Oy, joka vastaa kaupungin kiinteistöjen ja julkisten tilojen hoidosta voimassa olevan palvelusopimuksen mukaisesti.

Palvelut tuotetaan pääasiassa omana työnä, mutta niitä hankitaan myös ostopalveluina ja seudullisessa yhteistyössä (esim. jätehuolto, pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto, joukkoliikenne).

Palvelualueen luottamushenkilöhallinnosta vastaa **kaupunkiympäristölautakunta**, joka ohjaa ja valvoo palvelualueen toimintaa. Palvelualueen viranomais toimintojen luottamushenkilöhallinnosta vastaa seudullinen **ympäristölautakunta** ja sen **rakennusvalvontajaosto**.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualueen tavoitteet perustuvat kaupungin strategiaan ja edellyttävät digitaalisten valmiuksien jatkuvaa kehittämistä. Digitieläkartan toteuttaminen, johon sisältyy muun muassa tiedolla johtamisen vahvistaminen ja sähköisten palvelujen laajentaminen, on keskeinen painopiste. Lisäksi palvelualue syventää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa ja kehittää hanketoimintaansa.

Kaupungin uudistuminen perustuu elinvoimaisuuteen, joka luo perustan kaupungin tuiloille ja menestykselle. Tämä edellyttää muun muassa palveluverkon ja palvelutuotannon kriittistä tarkastelua, kiinteistöomaisuuden vähentämistä ja hallinnan kehittämistä, automatisoinnin lisäämistä, omistajaohjauksen ja sopimusvalvonnan tarkentamista sekä tilatehokkuuden parantamista palveluverkkoa tukevilla ratkaisulla. Lisäksi kehittämistyössä huomioidaan palveluverkon tehokas hyödyntäminen ja tilatehokkuus kiinteistöohjelman mukaisesti.

Vuonna 2026 jatketaan kaupungin omistamien noin 70 kiinteistön kokonaisuuden järjestelyä. Kokonaisuuteen sisältyy kiinteistöjä, jotka säilytetään, käytetään loppuun ja myydään tai puretaan. Tavoitteena on pienentää kiinteistötasetta, poistoja ja käyttökuluja sekä parantaa tila- ja energiatehokkuutta. Järjestelyissä huomioidaan myös sote-tilojen yhtiöittämisvelvoite, tehostetumpi myyntiprosessi sekä imago-, arvo- ja kulttuurihistoriallisten rakennusten merkityksen hyödyntäminen kaupungin elinvoiman ja houkuttelevuuden vahvistamisessa.

Vesihuollon toimintavarmuutta vahvistetaan yhteistyössä Lahti Aquan kanssa muun muassa pohjavesiottamoiden suunnitteluilla ja uudistuksilla, etäluettavien mittareiden ja sähköisten palvelujen käyttöönotolla sekä asiakaslähtöisempien palvelujen ja investointien avulla, joiden tavoitteena on vähentää korjausvelkaa. Lupa- ja valvontapalveluissa painopisteenä on sähköisten palvelujen kehittäminen ja digitieläkartan toimenpiteiden toteuttaminen.

Palvelualueen toiminnan painopistealueisiin kuuluu palvelualueiden välisen yhteistyön

vahvistaminen, osaavan henkilöstön rekrytointi ja sitouttaminen sekä ympäristönsuojelun edistäminen. Henkilöstön työkyvyn ylläpito ja valmistautuminen tietomallien käyttöönottoon ovat keskeisiä tavoitteita.

Yhdyskuntainfrastruktuurin kehittämisessä painotetaan Vierumäen kaavoitusta tukevia ratkaisuja ja erityisesti vesihuollon parantamista. Yhteistyötä tehdään Vierumäki Infra Oy:n kanssa vesihuollon toiminta-alueiden laajentamisessa ja vastuiden selkeyttämisessä sekä logististen yhteyksien kehittämisessä. Lisäksi varaudutaan MT 313 Vääksyntien kevyenliikenteen väylän rakentamiseen Asikkalan suunnasta VT 4:lle saakka. Vesihuollon kehittämiseen sisältyy siirtolinjojen parantamista, väylien laadun nostamista ja kaavoituksellisia toimenpiteitä, joihin kuuluu myös maankäyttö- ja rakennuslain menettelyjen, kuten alueellisten poikkeamismenettelyjen, hyödyntäminen. Ratkaisuissa huomioidaan Vuolenkoskentien suuntainen asutuksen laajeneminen ja seudullinen yhteistyö esimerkiksi Lahti Aquan kanssa.

Investointien osalta palvelualue priorisoi ilmastotyötä, energiatehokkuutta ja Lahden seudun MAL-sopimuksen tavoitteiden edistämistä. Tavoitteiden saavuttamiseksi haetaan aktiivisesti rahoitusta ja hankekumppanuuksia. Energia- ja ilmastokysymyksiin vaikutetaan hankinnoilla, ostopalvelusopimuksilla sekä arjen valinnoilla ja työskentelytavoilla.

Palvelualue jalkauttaa toiminnallisia uudistuksia varmistaakseen asetettujen tulosten saavuttamisen.

Toiminnan painopistealueet

Muutosohjelman hyödyt tuodaan arkeen kehittämistoimilla, joilla lisätään tehokkuutta ja turvataan toiminnan jatkuvuus. Investointitaso mitoitetaan vuosikatteen mukaiseksi, noin kahdeksaan miljoonaan euroon, ja lisäksi varataan erilliset määrärahat tulevaisuusinvestointeihin. Elinvoimaa vahvistetaan asiakaslähtöisellä kaavoituksella, tonttivarannon kehittämisellä ja elinkeinopalveluja tukevilla toimenpiteillä.

Investoinnit

Vuonna 2026 välttämättömät investoinnit ja huoltovarmuuden turvaamiseen liittyvä investointitaso pyritään vakauttamaan kaupungin talouden kannalta kestäväälle pohjalle (vuosikate). Samalla on kuitenkin tärkeää varata määrärahat tulevaisuuteen suuntautuviin investointeihin sekä vuosittain että koko suunnittelukauden aikana. Kaupungissa on tunnistettu noin 20 miljoonan euron edestä hankkeita, jotka liittyvät kasvuun, korjausvelkaan ja uusiin alueisiin, esimerkiksi kaavoitettujen alueiden infrastruktuurin eli vesihuollon, varustelun ja katujen rakentamiseen.

Vuonna 2026 kuntatekniikan investoinnit keskittyvät pääasiassa katujen ja vesihuollon rakentamiseen sekä vesilaitoksen verkoston uudistamiseen. Suurin osa hankkeista liittyy huoltovarmuuden turvaamiseen ja välttämättömien peruspalvelujen ylläpitoon sen tiedon pohjalta, joka tällä hetkellä on käytettävissä.

Kirkkiksen koulun rakentaminen (Kiinteistö-leasing) etenee suunnitelmien mukaisesti ja valmistuu vuoden 2025 lopussa. Koulun kustannukset olivat kilpailutusvaiheessa 9,5 miljoonaa euroa, mikä jäi alle asetetun 10,7 miljoonan euron enimmäisrajan. Lisä- ja muutostöitä on kuitenkin odotettavissa, erityisesti monitoimikenttään liittyen. Hankkeen lopulliset kustannukset selviävät koulun valmistuttua, jolloin tarkentuvat myös mahdollisten muutosten ja lisätöiden kustannukset sekä kalusteiden hankinnat.

Heinolan Tilapalvelut Oy tuottaa jatkossa kaikki kaupungin tarvitsemat kiinteistöpalvelut, sillä myös kiinteistöpäällikkö siirtyi yhtiön palvelukseen 1.9.2025 alkaen. Yhtiö vastaa kokonaan kaupungin omistamien rakennusten kiinteistö- ja huoltopalveluista sekä rakentamisesta.

Kaupungin tavoitteena on edelleen vähentää omien rakennusten määrää, tukea uuden palveluyhtiön käynnistymistä ja varmistaa tärkeimpien rakennusten hyvä ylläpito. Uuden yhtiön avulla pyritään saavuttamaan koko kaupunkikonsernille hyötyjä, parantamaan kustannustehokkuutta muutosohjelman mukaisesti, käyttämään henkilöstöä aiempaa tehokkaammin sekä varmistamaan, että

osaavaa työvoimaa on saatavilla myös tulevaisuudessa.

Kaupunkisuunnittelun sekä mittaus- ja kiinteistöpalveluiden kokoaminen samalle palvelualueelle on jo tehnyt prosesseista sujuvampia ja helpottanut tiedonkulkua. Jatkossakin yhdistäminen vaatii panostuksia tietotekniikkaan ja digitaalisiin työkaluihin sekä uusia investointeja eli rahoitusta ja resursseja. Samalla on tarpeen muokata kaupungin tontti-varantoa eli rakentamiseen varattuja maa-alueita, uudistaa vanhoja kaavoja eli maankäytön suunnitelmia sekä selkeyttää kaupungin maaomistusten käyttöä, esimerkiksi erottamalla rakentamiseen, virkistykseen ja liikenteeseen tarkoitetut alueet arvonluomisen keinoilla. Näillä toimilla vahvistetaan kaupungin elinvoimaa: sen kykyä houkutellessa asukkaita ja yrityksiä sekä tarjota hyviä palveluita. Työtä voidaan tehostaa ja ympäristökuormaa vähentää hyödyntämällä ilmasta otettuja tarkkoja aluekuvia sekä katujen ja ympäristön valokuvauksia.

Jatkuviin, kaupungin perustoimintaa ylläpitäviin investointeihin kuuluvat esimerkiksi katujen asfaltointi, katuvalaistuksen rakentaminen ja ylläpito, routavaurioiden rakenteellinen korjaaminen sekä pumppaamoiden ja vesijohdoverkoston saneeraukset. Kuntatekniikan investointisuunnitelmassa otetaan huomioon koko taloussuunnittelukauden tavoite parantaa kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä edistää kaupunkiympäristön esteettömyyttä, jotta liikkuminen olisi kaikille helppoa. Investointien suunnittelua on pystytty tarkentamaan Lahti Aquan tuottaman tiedon avulla.

Liikenteen ja kaupunkiympäristön suunnittelussa etusijalle asetetaan kestävät liikkumis- muodot, asukkaiden hyvinvointi sekä pitkän aikavälin investoinnit. Näillä hankkeilla tuetaan kaupungin hyvinvointityötä (Hyte), ilmastositoumuksia (Hinku / JETS), seudullista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa sekä maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevaa sopimusta (MAL).

IRTAIN OMAISUUS KAUPUNKIYMPÄRISTÖ YHTEENSÄ

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ IRTAIN OMAISUUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-100 000	-50 000	-50 000	-70 000	-50 000
Netto	-100 000	-50 000	-50 000	-70 000	-50 000

MAA-ALUEIDEN OSTO JA MYYNTI KAUPUNKIYMPÄRISTÖ YHTEENSÄ

MAA-ALUEIDEN OSTO- JA MYYNTI	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Netto	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000

JULKINEN KÄYTTÖOMAISSUUS KADUNRAKENNUS YHTEENSÄ

JULKINEN KÄYTTÖOMAISSUUS KADUNRAKENNUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-3 440 000	-3 885 000	-4 180 000	-3 380 000	-2 880 000
Netto	-3 440 000	-3 885 000	-4 180 000	-3 380 000	-2 880 000

YLI 1,5 MILJ. EURON ERILLISHANKKEET (KADUNRAKENNUS)

Prisman kiertoliittymä	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-800 000	0	0	0	0
Netto	-800 000	0	0	0	0

Sammontie	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	0	0	-850 000	0	0
Netto	0	0	-850 000	0	0

Tamppilahdenkatu	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	0	-1 000 000	-500 000	0	0
Netto	0	-1 000 000	-500 000	0	0

Keskuskatu	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	0	-1 000 000	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000
Netto	0	-1 000 000	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000

TILAKESKUS

RAKENNUKSET / TILAKESKUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-925 000	-4 460 000	-2 460 000	-1 775 000	-1 700 000
Netto	-925 000	-4 460 000	-2 460 000	-1 775 000	-1 700 000

YLI 1,5 MILJ. EURON ERILLISHANKKEET (TILAKESKUS)

Kaupungintalon peruskorjaus	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	0	-3 000 000	-1 000 000	0	0
Netto	0	-3 000 000	-1 000 000	0	0

Jäähalli	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-100 000	0	-700 000	-1 000 000	-500 000
Netto	-100 000	0	-700 000	-1 000 000	-500 000

VESILAITOS

JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS VESILAITOS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-1 310 000	-5 170 000	-7 230 000	-6 900 000	-3 900 000
Netto	-1 310 000	-5 170 000	-7 230 000	-6 900 000	-3 900 000

YLI 1,5 MILJ. EURON ERILLISHANKKEET (VESILAITOS)

Urheiluopisto-Vierumäki vesihuolto- linja	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-100 000	0	0	-1 000 000	-1 000 000
Netto	-100 000	0	0	-1 000 000	-1 000 000

Musterin runkovesijohto	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-100 000	-1 000 000	-1 000 000	0	0
Netto	-100 000	-1 000 000	-1 000 000	0	0

Tommolan alueen vesihuolto	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	0	-1 000 000	-1 000 000	0	0
Netto	0	-1 000 000	-1 000 000	0	0

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuuhenkilö: Kaupunkiympäristöjohtaja Keijo Houhala

Strateginen päämäärä	Palvelualueen tavoite 2026
Hyvinvoinnin kasvu - Hyvinvointi lisääntyy - Toimiva arki - Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Asiakastyytyväisyys: Asiakaskokemuksen arviointi kertoo, että palvelut koetaan laadukkaiksi ja arki sujuvaksi. Esteettömyyden priorisointi: Esteettömyyden kehittäminen näkyy konkreettisesti kaupunkilaisten liikkumisessa ja säävutettavuudessa. Uusiutuvan energian edistäminen: Kaupungin energiantuotannossa uusiutuvat ratkaisut ovat vahvistuneet ja tukevat hiilineutraaliustavoitetta. Tavoitteiden seuranta: HINKU- ja JETS-seurannasta saadaan tietoa, joka ohjaa päätöksentekoa ja kehittämistä.
Uudistuva työ ja asuminen - Muuttovoiton vahvistaminen - Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä - Monipaikkainen Heinola	Kaupungin houkuttelevuus ja elinvoima: Heinola tunnetaan vetovoimaisena ja elinvoimaisena kaupunkina, jossa väestökehitys tukee kestäväää kasvua. Korkeakouluyhteistyö ja oppiva organisaatio: Yhteistyö korkeakoulujen kanssa vahvistaa Heinolaa oppivana kaupunkina ja tuo uusia innovaatioita kehittämiseen. Kaavoitus ja kaupunkikehittäminen: Kaavoitus etenee suunnitelmallisesti ja tukee pitkäjänteisesti yritystoiminnan, asumisen ja loma-asumisen tarpeita.
Vahva kaupunkiyhteisö - Laadukas päätöksenteko - Osallisuuden vahvistaminen - Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen	Rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmät: Tietojärjestelmät tukevat sujuvaa suunnittelua ja päätöksentekoa, ja niiden käytettävyys koetaan hyväksi sekä henkilöstön että asiakkaiden näkökulmasta. Työhyvinvointi: Hyvinvointitoimet kohdentuvat oikein ja näkyvät henkilöstön jaksamisessa, sitoutumisessa ja työssä. Asukas- ja asiakaspalaute: Palaute otetaan järjestelmällisesti huomioon ja siihen vastataan nopeasti, mikä lisää luottamusta kaupungin toimintaan. Yhteistyö ja osallisuus: Yhteistyöprosessit ovat kehittyneet toimiviksi ja osallistumistapahtumat vahvistavat kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksia.
Kestävä talous - Velkamäärän vähentäminen - Käyttötalouden tasapaino - Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit	Toimipisteoptimointi ja tilatehokkuus: Palveluverkko on ajantasainen ja tilat ovat tehokkaassa käytössä, mikä tukee kaupungin talouden tasapainoa. Vesilaitoksen talouden tasapaino ja korjausvelka-analyysi: Elinkaaritalouden hallinta varmistaa vesilaitoksen toimintavarmuuden ja suunnitelmalliset investoinnit. Omaisuuksiluokitus ja sen kestävä hyödyntäminen: Kaupungin omaisuutta hyödynnetään strategisesti siten, että se tukee sekä taloudellista kestävyyttä että ympäristötavoitteita. Yhteistyön tiivistäminen: Sopimus- ja yhteistyökäytännöt ovat ajantasaisia, ja ne tuottavat tehokkuutta sekä parempia palveluja asukkaille.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2024	Ennuste 2025	Tavoite 2026
Katujenhoidon kustannus, €/m2	0,72 ei ole verrannollinen ed. vuoteen konekulu- jen osalta	0,78	0,78
Yleiskaavoja päivitetään x kpl		Ala-Räävelin ran- tayleisosakaava	1
Asemakaavoja saadaan valmiiksi x kpl		Eteläsuokannas Vesitorni Cookentie Urheiluopistontie 448 Karpalosuo (lähellä)	5
Tuotannollisen toiminnan tontteja myydään 2 kpl, 50 000 €.		Aavehallin alue myyty	1
Vuotoveden osuus jätevedenpuhdistamon vas- taanottamasta vesimäärästä, %	40,4 %	40,4 %	39,0 %
Ateriakustannukset €/ aterioiden keskimää- räinen hinta Ateriat: aamupala, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala	3,05 €	3,15 €	3,15 €
Siivouspalvelun tuntikohtainen kokonaiskus- tannus, €/h 2025 siivouksen tuntihinta sisältää myös hal- lintokulut	23,80 € 25,10 €	26,00 €	26,30 €

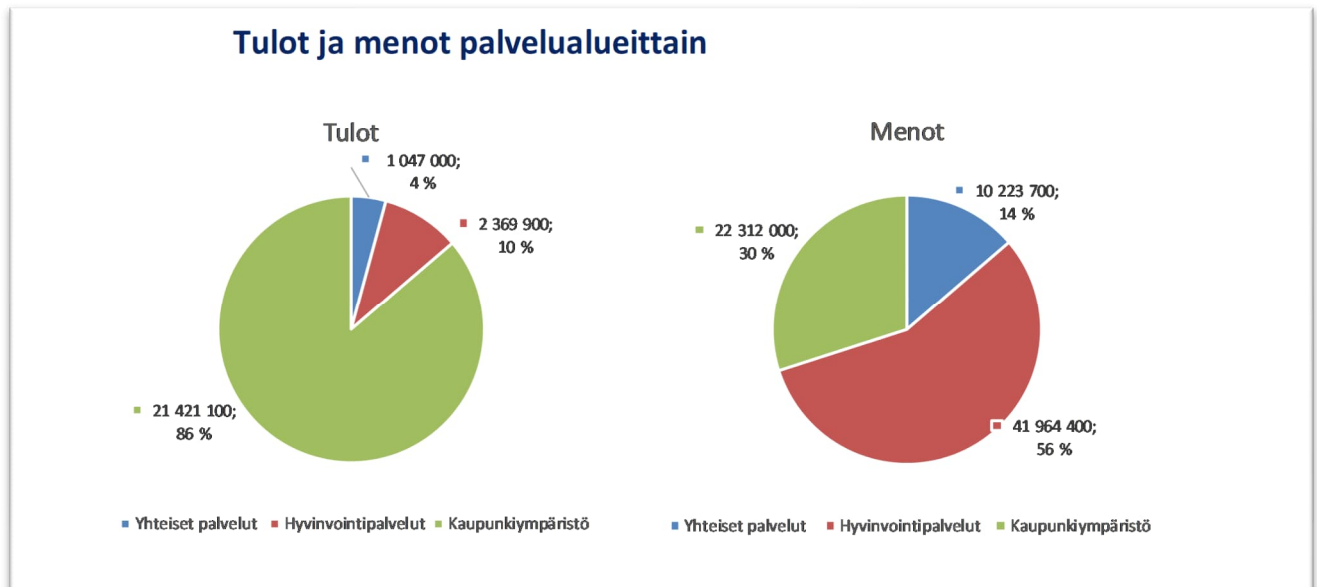

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöstöriskit (henkilöstön vaihtuma ja rekrytoinnin onnistumisen epävarmuus)	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 3 ■	Ennakoiva henkilöstösuunnittelu. Hiljaisen tiedon siirron varmistaminen. Positiivinen työnantajakuva	Palvelupäällikkö, Johtava rakennustarkastaja, Ympäristöpäällikkö, Kaupunginarkkitehti, Maankäyttöinsinööri, Kaupunkiympäristöjohtaja, Kuntatekniikkapäällikkö
Hankintojen aikataulun venyminen	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Hankinta-asioiden koulutus ja ohjeistus. Investointisuunnitelma pitemmälle ajanjaksolle. Ennakoiva työnsuunnittelu.	Palvelupäällikkö, Kaupunginarkkitehti, Johtava rakennustarkastaja, Ympäristöpäällikkö, Maankäyttöinsinööri, Kaupunkiympäristöjohtaja, Kuntatekniikkapäällikkö
Äkillinen toimintahäiriö ruokapalveluissa (sähkön- tai vedenjakelun häiriö, muu toimitushäiriö tms.)	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 1 ■	Varastossa väh. 2 päivän valmiusruoka. Sovittu ilmoitusjärjestelyt vesihuollon tai sähkönjakelun suhteen. Ruokapalvelun omavalvon- nassa ohjeet äkillisiin toimintahäiriöihin.	Palvelupäällikkö, Kaupunkiympäristöjohtaja, Kuntatekniikkapäällikkö
Vesihuoltolaitoksen äkillinen kriisi	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 1 ■	Varautumissuunnitelmat ajan tasalla	Kaupunkiympäristöjohtaja, Kuntatekniikkapäällikkö, Ympäristöpäällikkö
Liikenneonnettomuus pohjavesialueella	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 ■	Varautumissuunnitelmat ajan tasalla	Kaupunkiympäristöjohtaja, Kuntatekniikkapäällikkö, Ympäristöpäällikkö
Teollisuudessa onnettomuustilanne	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 ■	Varautumissuunnitelmat ajan tasalla	Ympäristöpäällikkö, Johtava rakennustarkastaja, Kaupunkiympäristöjohtaja, Kuntatekniikkapäällikkö, Maankäyttöinsinööri

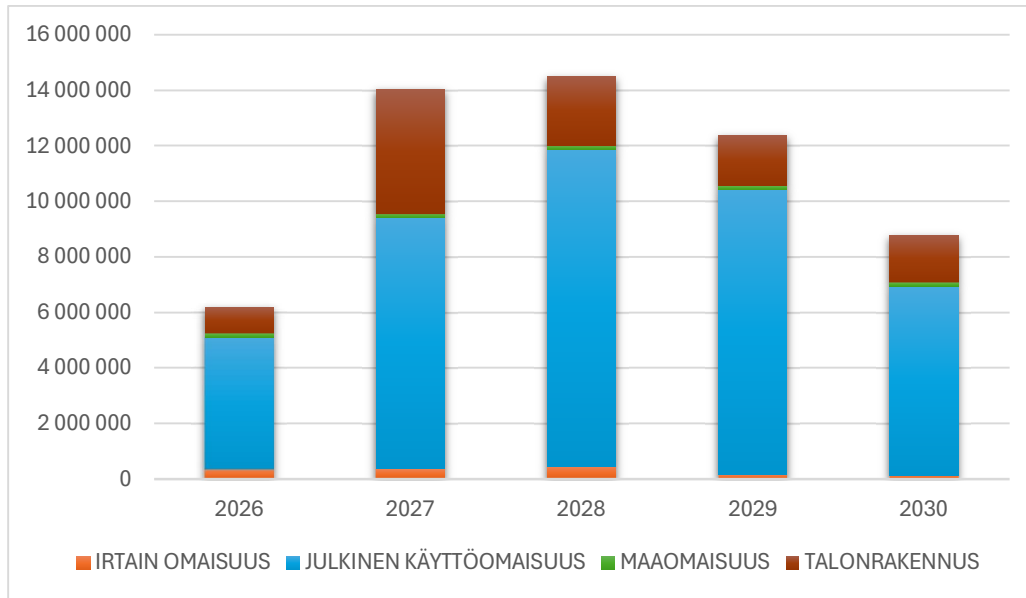
Vuoden 2026 määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

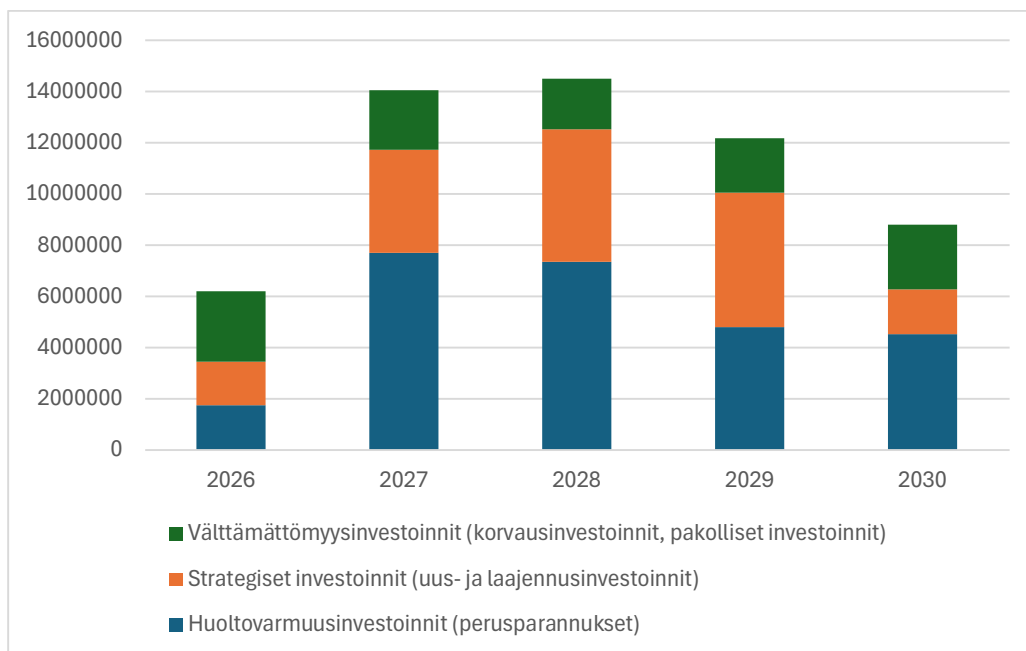
4. Investointiosa

Vuoden 2026 talousarvion investointien jakauma on esitetty alla olevassa kuvassa.

Investointien jakauma lajeittain

Investointien jakauma tyypeittäin

Investoinnit sitovuustasoin

Irtain omaisuus

YHTEISET PALVELUT	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-210 000	-130 000	-120 000	-100 000	-100 000
NETTO	-210 000	-130 000	-120 000	-100 000	-100 000

HYVINVOINTIPALVELUT	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-50 000	-200 000	-300 000		
NETTO	-50 000	-200 000	-300 000		

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-100 000	-50 000	-50 000	-70 000	-50 000
NETTO	-100 000	-50 000	-50 000	-70 000	-50 000

Irtain omaisuus yhteensä	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-360 000	-380 000	-470 000	-170 000	-150 000
NETTO	-360 000	-380 000	-470 000	-170 000	-150 000

Julkinen käyttöomaisuus

KADUNRAKENNUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-3 440 000	-3 885 000	-4 180 000	-3 380 000	-2 880 000
NETTO	-3 440 000	-3 885 000	-4 180 000	-3 380 000	-2 880 000

VESILAITOS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-1 310 000	-5 170 000	-7 230 000	-6 900 000	-3 900 000
NETTO	-1 310 000	-5 170 000	-7 230 000	-6 900 000	-3 900 000

Julkinen käyttöomaisuus yhteensä	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-4 750 000	-9 055 000	-11 410 000	-10 280 000	-6 780 000
NETTO	-4 750 000	-9 055 000	-11 410 000	-10 280 000	-6 780 000

Maaomaisuus

MAAOMAIUUUS	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
NETTO	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000

Talonrakennus

RAKENNUKSET / TILAKESKUS YHTEENSÄ	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT	0	0	0	0	0
MENOT	-925 000	-4 460 000	-2 460 000	-1 775 000	-1 700 000
NETTO	-925 000	-4 460 000	-2 460 000	-1 775 000	-1 700 000

Investoinnit yhteensä

YHTEENSÄ	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
TULOT					
MENOT	-6 185 000	-14 045 000	-14 490 000	-12 375 000	-8 780 000
NETTO	-6 185 000	-14 045 000	-14 490 000	-12 375 000	-8 780 000

Hankekohtaiset yli 1,5 milj. euron investoinnit

PRISMAN KIERTOLIITTYMÄ	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

TULOT					
MENOT	-800 000				
NETTO	-800 000				

SAMMONTIE	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
-----------	------------	------------	------------	------------	------------

TULOT					
MENOT			-850 000		
NETTO			-850 000		

TAMPPILAHDENKATU	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
------------------	------------	------------	------------	------------	------------

TULOT					
MENOT		-1 000 000	-500 000		
NETTO		-1 000 000	-500 000		

KESKUSKATU	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
------------	------------	------------	------------	------------	------------

TULOT					
MENOT		-1 000 000	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000
NETTO		-1 000 000	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000

URHEILUOPISTO-VIERUMÄKI VESIHUOLTO- LINJA	TA	TS	TS	TS	TS
--	----	----	----	----	----

	2026	2027	2028	2029	2030
TULOT					
MENOT	-100 000			-1 000 000	-1 000 000
NETTO	-100 000			-1 000 000	-1 000 000

MUSTERIN RUNKOVESIJOHTO (SINILÄHDE)	TA	TS	TS	TS	TS
	2026	2027	2028	2029	2030
TULOT					
MENOT	-100 000	-1 000 000	-1 000 000		
NETTO	-100 000	-1 000 000	-1 000 000		

TOMMOLAN ALUEEN VESIHUOLTO	TA	TS	TS	TS	TS
	2026	2027	2028	2029	2030
TULOT					
MENOT		-1 000 000	-1 000 000		
NETTO		-1 000 000	-1 000 000		

KAUPUNGINTALON PERUSKORJAUS	TA	TS	TS	TS	TS
	2026	2027	2028	2029	2030
TULOT					
MENOT		-3 000 000	-1 000 000		
NETTO		-3 000 000	-1 000 000		

JÄÄHALLI (sokkelikorjaus, sisäremontti, jäätteenkoneet ja vesikatto)	TAE	TS	TS	TS	TS
	2026	2027	2028	2029	2030
TULOT					
MENOT	-100 000		-700 000	-1 000 000	-500 000
NETTO	-100 000		-700 000	-1 000 000	-500 000

5. Tuloslaskelmaosa

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
MYYNITUOTOT	11 026 354	10 912 100	10 771 700	11 087 900	11 424 500
MAKSUTUOTOT	1 793 289	1 295 500	1 868 500	1 293 500	1 293 500
TUET JA AVUSTUKSET	2 220 687	1 352 200	1 100 900	914 900	884 300
MUUT TOIMINTATUOTOT	10 764 161	10 544 300	11 096 900	11 809 400	12 548 700
TOIMINTATUOTOT	25 804 491	24 104 100	24 838 000	25 105 700	26 151 000
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 802 922	67 000	110 000	105 000	105 000
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 802 922	67 000	110 000	105 000	105 000
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-32 829 779	-31 473 900	-32 503 200	-33 551 700	-34 455 200
PALKAT JA PALKKIOT	-26 697 147	-25 322 700	-26 142 700	-27 007 800	-27 755 200
HENKILÖSIVUKULUT	-6 132 632	-6 151 200	-6 360 500	-6 543 900	-6 700 000
ELÄKEKULUT	-5 456 582	-5 303 200	-5 427 000	-5 578 200	-5 708 700
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-676 050	-848 000	-933 500	-965 700	-991 300
PALVELUJEN OSTOT	-17 489 502	-22 694 200	-22 784 700	-22 864 400	-23 121 500
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 923 819	-4 252 300	-4 441 100	-4 431 800	-4 449 100
AVUSTUKSET	-2 739 491	-3 945 300	-3 999 200	-3 981 200	-3 981 200
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 363 338	-8 480 400	-10 781 900	-11 247 900	-11 706 800
TOIMINTAKULUT	-68 345 929	-70 846 100	-74 510 100	-76 077 000	-77 713 800
TOIMINTAKATE	-40 738 517	-46 675 000	-49 562 100	-50 866 300	-51 457 800
VEROTULOT	42 524 157	42 700 000	44 900 000	45 500 000	46 600 000
VALTIONOSUUDET	9 247 190	10 129 000	8 600 000	8 600 000	8 600 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	225 447	115 000	135 000	135 000	135 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	9 513 743	8 150 000	6 115 000	6 115 000	6 115 000
KORKOKULUT	-2 254 243	-2 285 000	-2 451 900	-2 819 200	-3 426 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 601 262	-1 662 000	-1 450 000	-1 450 000	-2 350 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	5 883 685	4 318 000	2 348 100	1 980 800	474 000
VUOSIKATE	16 916 515	10 472 000	6 286 000	5 214 500	4 216 200
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-8 966 012	-8 943 500	-8 200 800	-8 133 300	-8 698 300
ARVONALENTUMISET	-450 656	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-9 416 668	-8 943 500	-8 200 800	-8 133 300	-8 698 300
TILIKAUDEN TULOS	7 499 848	1 528 500	-1 914 800	-2 918 800	-4 482 100
POISTOERON MUUTOS	474 249	450 000	-1 485 000	583 000	583 000
VARAUSTEN MUUTOS	-5 600 000	0	2 000 000	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 374 097	1 978 500	-1 399 800	-2 335 800	-3 899 100

Tuloslaskelma osoittaa, miten tulorahoitus kattaa kunnan palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla.

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus. Se osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötulojen valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.

Vuosikate ilmoittaa, paljonko talousarviovuoden tulorahoituksesta jää investointien ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Talouden tasapainoa arvioitaessa vuosikatteen riittävyyttä tulisi verrata poistoihin ja nettoinvestointeihin. Vuoden 2026 talousarvion vuosikate kattaa suunnitelman mukaisista poistoista n. 76,6 %. Nettoinvestoinneista vuosikate kattaa n. 100 %.

Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen

erotuksen. Vuoden 2026 talousarvion tulos on n. 1,9 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden tulosta voidaan vielä käsitellä rahastojen/tai varausten muutoksilla eli niin sanoituilla tuloksen käsittelyerillä.

Tuloslaskelman viimeinen rivi osoittaa tilikauden yli-/alijäämän, joka vuonna 2026 **on n. 1,4 miljoonaa euroa alijäämäinen.**

Verotulot

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	Muutos 2025/2026	Ero%	TS 2027	TS 2028
VALTIONOSUUDET	9 247 190	10 129 000	8 600 000	-1 529 000	-15,1	8 600 000	8 600 000
VEROTULOT	42 524 157	42 700 000	44 900 000	2 200 000	5,2	45 500 000	46 600 000
Kunnan tulovero	30 081 803	30 000 000	31 900 000	1 900 000	6,3	32 300 000	33 200 000
Kiinteistövero	8 178 721	8 600 000	8 600 000	0	0,0	8 600 000	8 600 000
Yhteisövero	4 263 633	4 100 000	4 400 000	300 000	7,3	4 600 000	4 800 000
YHTEENSÄ	51 771 347	52 829 000	53 500 000	671 000	1,3	54 100 000	55 200 000

Talousarvion verotulokohta koostuu kunnan tuloverosta eli kunnallisverosta, yhteisöverosta sekä kiinteistöverosta.

Kaupungin talousarvio 2026 perustuu valtuuston 6.10.2025 hyväksymiin veroasteisiin. Veroasteet säilyivät vuoden 2025 tasolla.

Kunnallisvero

Kunnallisvero on arvioitu 31,9 milj. euroksi eli kasvua vuoteen 2025 verrattuna 1,9 milj. euroa

Kunnallisveroarvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikkoon, päätettyihin veroasteisiin ja kaupungin oman tilanteen arviointiin, jossa on huomioitu hallituksen talousarviosityksessä tekemät päätökset sekä tilastokeskuksen uusimmat väestöennusteet.

Kiinteistövero

Kiinteistövero arvioidaan kertyvän n. 8,6 milj. euroa. Kiinteistöveroasteet säilyvät vuoden 2025 tasolla.

Kiinteistöveroprosentit ovat:

Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,30
Vakituinen asuinrakennus	0,60
Muut asuinrakennukset	1,30
Voimalaitos	3,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00
Yleishyödyllinen yhteisö	0,60

Yhteisövero

Yhteisöveron on arvioitu olevan 4,4 milj. euroa. Arvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikkoon.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Rakenteellisesti valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta:

1. varsinaisesta valtionosuudesta, jolla myös tasataan kuntien kustannus- ja tarve-eroja ja
2. kuntien välisestä tulopohjan tasauksesta.

Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Järjestelmässä merkittävämpi rooli on kustannuserojen tasauksella, jonka kautta

valtion raha ohjataan järjestelmään. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus puolestaan on kuntien välinen. Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuolerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Vuonna 2026 kaupungin valtionosuuksien arvioidaan olevan 8,6 milj. euroa, jossa on laskua edellisvuoteen verrattuna 1,5 milj. euroa. Vähennys aiheutuu pääosin verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen pienentymisestä. Arvio perustuu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön alustaviin laskelmiin.

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot ja -menot sisältävät mm. pitkäaikaisten lainojen korot, verotilitysten korot, antolainojen korot, viivästyskorot, osinkotulot sekä sijoitustuotot. Lainojen korkoja arvioidaan maksettavan v. 2026 yhteensä 2,5 milj. euroa. Rahoituserien netto on yhteensä 2,3 milj. euroa, josta energiasijoitusten netto-tuotoksi on arvioitu 4,5 milj. euroa. Muita osinkotuottoja on arvioitu saatavan 0,15 milj. euroa. Sisäinen korvaus vesilaitoksen peruspääomasta on yhteensä 0,65 milj. euroa.

Energiasijoitukset

Heinolan kaupunki myi sähköyhtiönsä Heinolan Energia Oy vuonna 1999. Kauppahinta 51,634 M€ (307 Mmk) on sijoitettu syyskuussa 1999 kaupunginvaltuuston hyväksymiä periaatteita noudattaen pitkällä tähtäyksellä. Tämän vakuudeksi perustettiin pääomaan kuuluva rahasto (Heinolan energiarahasto), johon siirrettiin vuoden 1999 ylijäämäisestä tuloksesta siirtokelpoiset varat. Rahaston sijoitustoiminnan tavoitteena on turvata pääoman reaaliarvon säilyminen sekä tuottaa kaupungille pääomatuloja.

Sijoitustoiminnan periaatteet on hyväksytty valtuustossa 15.5.2023. Sijoitusten tuottotavoitteeksi on asetettu viisi prosenttia ja sijoittamisen aikahorisontti on hyvin pitkä.

Energia-rahaston sijoitusomaisuus on kahden salkunhoitajan hoidettavana.

Kaupunginhallitus määrittää tarkemmin sijoitustoiminnan allokatiot erillisessä sijoitus-suunnitelmassa. Sijoitusten perusjakauma on: korkosijoitukset 40 %, osakesijoitukset 50 % ja vaihtoehtoiset sijoitukset 10 %.

Tuottokehitys

Kaupungin salkun tuottokehitys on ollut keskimäärin 4,0 % vuodessa (tilanne 30.9.2025). Salkun tuotto on 2020 luvulla kuitenkin heilahdellut varsin merkittävästi koronapandemian, geopolitiittisten jännitteiden, inflaation ja korkojen nousun takia.

Vuonna 2024 salkun tuotto oli vahvaa. Vuonna 2024 Heinolan kaupungin sijoitus-salkku tuotti yhteensä 9,8 %, mikä vastasi noin 10,6 miljoonaa euroa. Tulosvaikutus oli noin 7,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 tuotto oli n. puolet vuoden 2024 tuotosta. Vuonna 2022 salkun arvo putosi ja tulokseen kirjattiin -2,7 milj. euron tappio.

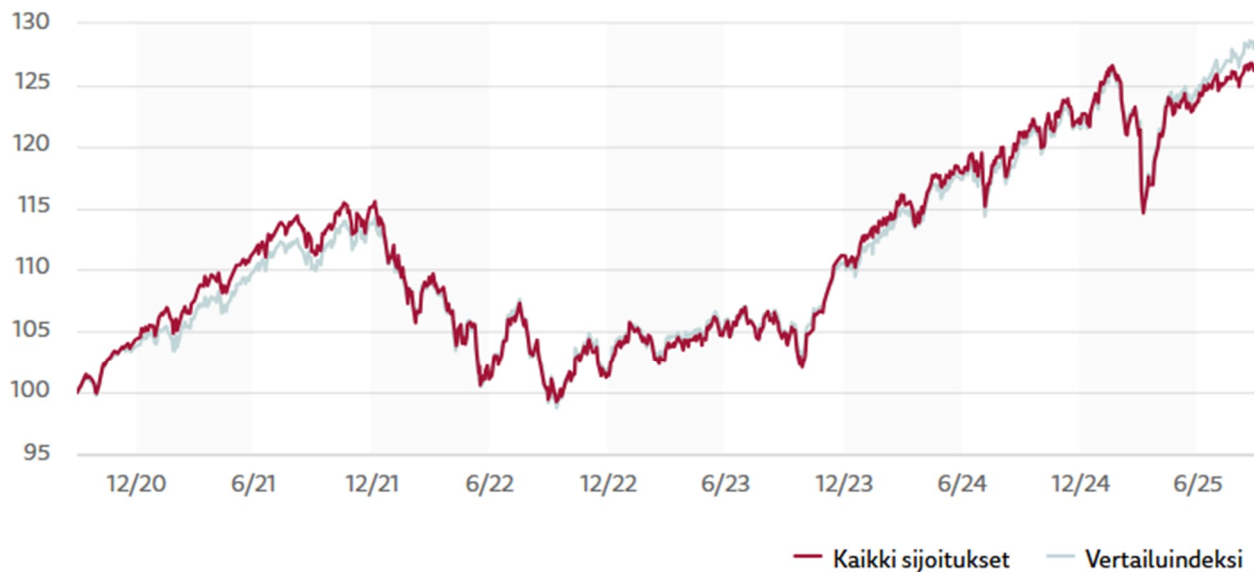
Vuonna 2025 tuotto on ollut vahvaa ja kaupungin tulossennustetta on sijoitustuottojen valossa nostettu. Varainhoitajien tuotto-odotukset vuodelle 2026 jatkuvat maltillisen positiivisina.

Kaupungin salkku tuotti syyskuussa 0,9 %, kun vertailuindeksin tuotto oli 1,4 %. Euroissa mitattuna tuotto vastasi noin 1,15 miljoonaa euroa, asettaen salkun markkina-arvon 123,3 miljoonaan euroon kuukauden päätteeksi.

Sijoitustuottoja on kotiutettu vuosina 2001–2008 yhteensä 21,9 M€. Pääoman kotiutuksia voidaan tulevaisuudessa käyttää investointeihin, lainojen lyhennyksiin tai elinkeinojen kehittämiseen valtuuston erikseen päättämällä tavalla. Vuodesta 2027 alkaen on taloussuunnitelmassa varauduttu pääoman kotiuttamiseen 2,0 milj. euroa vuodessa.

Tuottokehitys

Poistot

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistojen sekä arvonalentumisten on arvioitu olevan yhteensä n. 8,2 milj. euroa. Poistot on arvioitu valtuuston

hyväksymien poistoperusteiden mukaisesti. Poistosuunnitelma on hyväksytty keväällä 2023 mikä on vaikuttanut investointien poistoihin 1.1.2024 alkaen.

Taseyksiköiden vaikutus kaupungin tulokseen

	Heinolan kaupunki	Tilakeskus	Vesilaitos	Yhteensä	Sisäiset erät	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	6 189 700	0	4 582 000	10 771 700	0	10 771 700
MAKSUTUOTOT	1 868 500	0	0	1 868 500	0	1 868 500
TUET JA AVUSTUKSET	1 100 900	0	0	1 100 900	0	1 100 900
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 533 200	9 063 700	500 000	11 096 900	-7 908 200	3 188 700
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	10 692 300	9 063 700	5 082 000	24 838 000	-7 908 200	16 929 800
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	110 000	0	0	110 000	0	110 000
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-32 503 200	0	0	-32 503 200	0	-32 503 200
PALVELUJEN OSTOT	-16 957 600	-3 295 600	-2 531 500	-22 784 700	0	-22 784 700
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 661 100	-1 760 000	-20 000	-4 441 100	0	-4 441 100
AVUSTUKSET	-3 999 200	0	0	-3 999 200	0	-3 999 200
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 404 900	-1 350 000	-27 000	-10 781 900	7 908 200	-2 873 700
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-65 526 000	-6 405 600	-2 578 500	-74 510 100	7 908 200	-66 601 900
TOIMINTAKATE	-54 723 700	2 658 100	2 503 500	-49 562 100	0	-49 562 100
VEROTULOT	44 900 000	0	0	44 900 000	0	44 900 000
VALTIONOSUUDET	8 600 000	0	0	8 600 000	0	8 600 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	135 000	0	0	135 000	0	135 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	6 115 000	0	0	6 115 000	-650 000	5 465 000
KORKOKULUT	-1 885 700	0	-566 200	-2 451 900	0	-2 451 900
MUUT RAHOITUSKULUT	-800 000	0	-650 000	-1 450 000	650 000	-800 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	3 564 300	0	-1 216 200	2 348 100	0	2 348 100
VUOSIKATE	2 340 600	2 658 100	1 287 300	6 286 000	0	6 286 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 487 500	-2 730 900	-1 982 400	-8 200 800	0	-8 200 800
TILIKAUDEN TULOS	-1 146 900	-72 800	-695 100	-1 914 800	0	-1 914 800
POISTOERON MUUTOS	-1 935 000	450 000	0	-1 485 000	0	-1 485 000
VARAUSTEN MUUTOS	2 000 000	0	0	2 000 000	0	2 000 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ	-1 081 900	377 200	-695 100	-1 399 800	0	-1 399 800

6. Rahoitusosa

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Talousarvion rahoitusosaan siirretään tuloslaskelmasta vuosikate ja investointiosasta

investointien määrä ja niiden rahoitusosuudet. Kaupungin rahoituslaskelmaan sisältyy taseyksiköiden (tilakeskus ja vesihuoltolaitos) rahoitustarpeet.

Valtuustoon nähdén sitovat tasot:

- Antolainat
- Lainan otto ja lyhennykset

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	Ero%	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	16 916 515	10 472 000	6 286 000	-28,1	5 214 500	4 216 200
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-773 084	-1 075 000	-400 000	-62,8	-400 000	-400 000
	16 143 431	9 397 000	5 886 000	-23,2	4 814 500	3 816 200
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-6 596 483	-15 675 000	-6 185 000	-38,0	-14 045 000	-14 490 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIN	9 000	0			0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	1 373 451	1 075 000	400 000	-62,8	400 000	400 000
	-5 214 032	-14 600 000	-5 785 000	-35,0	-13 645 000	-14 090 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	10 929 400	-5 203 000	101 000	-108,2	-8 830 500	-10 273 800
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				0,0		
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-489 254	-350 000	-350 000	0,0	-350 000	-350 000
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	345 515	150 000	150 000	0,0	150 000	150 000
	-143 739	-200 000	-200 000	0,0	-200 000	-200 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET				-78,2		
PITKÄAikaisten Lainojen Lisäys	17 000 000	18 100 000	15 200 000	-16,0	22 300 000	24 000 000
PITKÄAikaisten Lainojen Vähennys	-13 407 000	-17 166 500	-14 996 500	-12,6	-15 006 600	-15 474 200
LYHYTAikaisten Lainojen Muutos	-8 994 584	7 000 000	0		0	0
	-5 401 584	7 933 500	203 500	-78,2	7 293 400	8 525 800
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	137 513	0	0		0	0
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	233 927	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	-194 551	0	0		2 000 000	2 000 000
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	2 711 277	0	0		0	0
	2 888 166	0	0		2 000 000	2 000 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 657 157	733 500	3 500	-99,5	9 093 400	10 325 800
RAHAVAROJEN MUUTOS	8 272 242	2 530 500	104 500	-121,1	262 900	52 000

Antolainauksen muutokset

Antolainojen lisäyksissä on talousarviossa varattu 0,35 milj. euroa väliaikaisrahoitusten myöntämiseen. Kaupunki voi myöntää harkinnanvaraista väliaikaisrahoitusta Heinolalaisille yleishyödyllisille yhteisöille, kuten yhdistyksille, ulkopuolisella rahoituksella (esim. EU, ELY) rahoitettavien hankkeiden toteuttamisen varmistamiseksi.

Antolainasaamisten vähennykset sisältää myönnettyjen antolainojen lyhennykset.

Lainakannan muutokset

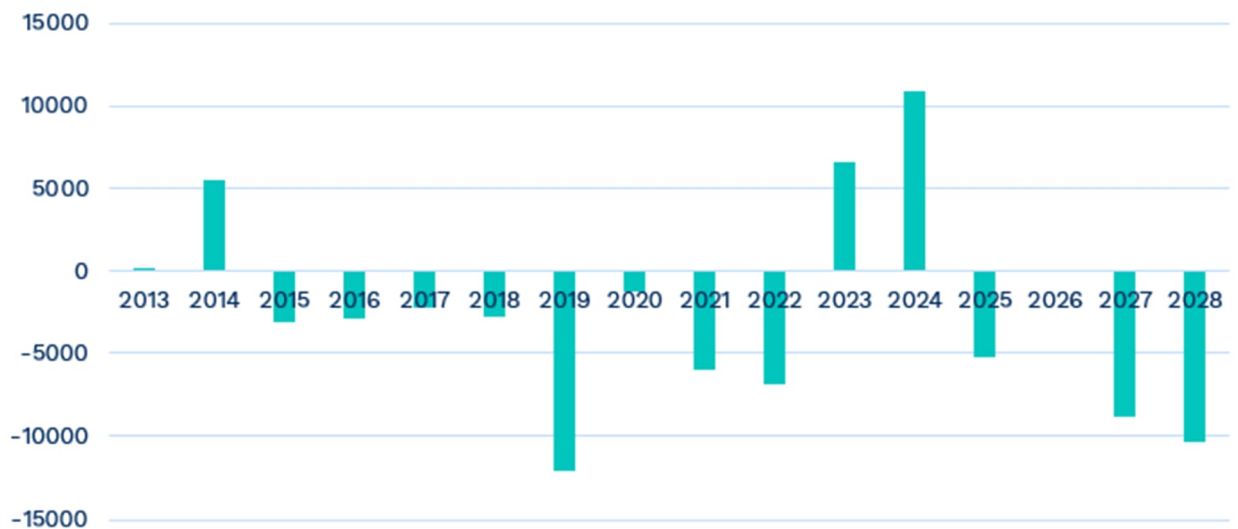
Vuonna 2026 tulo-rahoituksella pystytään kattamaan investoinnit. Vierasta pääomaa tarvitaan kuitenkin nykyisten lainojen lyhennyksiin.

Vuonna 2026 lainoja lyhennetään n. 15 milj. euroa ja pitkäaikaista lainaa nostetaan 15 milj. euroa. Asukaskohtaisen lainamäärän vuoden 2026 lopussa arvioidaan olevan n. 6 229 euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyy suunnitelmavuosilla negatiiviseksi korkean investointitasen ja heikkenevän vuosikatteen takia. Lainakannan arvioidaan kasvavan tästä syystä n. 124,7 milj. euroon vuoden 2028 lopussa (+15,8 milj. euroa).

Vuodesta 2027 alkaen on rahoituslaskelman muut maksuvalmiuden muutokset erään budjetoitu sijoitussalkun pääoman kotiuttamista 2,0 milj. euroa vuodessa.

Toiminnan ja investointien rahavirta

7. Kaupunkikonserni, konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet

Yleiset tytäryhtiöitä koskevat tavoitteet

1. Tytäryhtiöiden tulee toimia valtuuston hyväksymän strategian mukaisesti ja noudattaa konserniohjetta
2. Tytäryhtiöiltä edellytetään tervettä pitkäjänteistä taloudenpitoa ja kannattavuutta. Käyttökateprosentin tulee pysyä vähintään vuoden 2025 tilinpäätöksen tasolla tai parantua. Tytäryhtiön korjausvelan määrää ei kasva vuoden 2025 tasosta.
3. Konsernin sisäiset palveluostot on keskitettävä tarkoituksen mukaisesti koko konsernin etu huomioiden

Heinolan vuokra-asunnot Oy

Toiminta-ajatus ja tehtävä: Heinolan vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja kaupungin asukkaille sekä toteuttaa kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita.

Strateginen päämäärä	Tavoite 2026	Mittari
Kestävä talous • Velkamäärän vähentäminen • Käyttötalouden tasapaino • Kasvua tukevat tulevaisuus-investoinnit	Yhtiöllä on ajantasaiset PTS-ohjelmat ja kiinteistöstrategia	Yhtiön kiinteistöt ovat salkutettu tulevaisuuden käyttötarpeen mukaan PTS-ohjelmat on päivitetty vähintään vuosille 2026–2031 Seuraavat perusparannuskohteet tai realisoitavat kohteet ovat tiedossa
	Kiinteistöjen laadukas ja kustannustehokas ylläpito	Kiinteistöjen kiinteistöhoitopalvelut kilpailutettu siltä osin, kun niitä ei tehdä konsernin omana työnä.
Hyvinvoinnin kasvu • Hyvinvointi lisääntyy • Toimiva arki • Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Tehokas ja laadukas isännöinti- ja vuokrauspalvelu	Asiakastyytyväisyys vähintään 78/100 (tai 3,9/5) Asuntojen taloudellinen käyttöaste vähintään 93 %

Heinolan Tilapalvelut Oy

Toiminta-ajatus ja tehtävä: Heinolan Tilapalvelut Oy:n tehtävänä on tuottaa kaupunkikonsernin kiinteistö- ja huoltopalvelut.

Strateginen päämäärä	Tavoite 2026	Mittari
Kestävä talous • Velkamäärän vähentäminen • Käyttötalouden tasapaino • Kasvua tukevat tulevaisuus-investoinnit	Yhtiöllä on kaupungin kiinteistökantaa koskevat ajantasaiset PTS-ohjelmat ja kiinteistöstrategia. Vajaakäyttöisistä tiloista luovutaan ja tilakäyttöä tehostetaan.	PTS-ohjelmat on päivitetty vuosille 2026–2031 ja investointisuunnitelma vuosille 2026–2036. Huolto ja PTS –ohjelmien toteuma >95 % Kiinteistöjen korjausvelan määrä ei kasva Kiinteistökehityssuunnitelman laadinta Vajaakäyttöisten tilojen toimintasuunnitelma/kiinteistöjen salkutus ajan tasalla
	Tehokas ja taloudellinen vuokraushallinta. Kiinteistöjen vuokraushallinnan hallinnointi ja sen kehittäminen kestäväällä tasolla	Kiinteistökohtaisten tulojen ja kustannusten seuranta ja raportointi säännöllistä Skenaarioksen käyttö osana kiinteistö-tietojen hallintaa Vuokrasopimukset laadittu ennen vuokra-ajan alkua (sisäiset ja ulkoiset sopimukset)
Hyvinvoinnin kasvu • Hyvinvointi lisääntyy • Toimiva arki • Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola	Asiakastyytyväisyyden säännöllinen seuranta.	Asiakaspalautteisiin vastaaminen sovituksessa ajassa (vastausaika) <24 h Asiakaspalautekyselyn toteuttaminen Säännölliset toiminnan kolmikantaneuvottelut

KOY Heinolan Tietokeskus

Toiminta-ajatus ja tehtävä: Yhtiön tarkoituksena on hallinnoita Tietokeskuksen kiinteistön tiloja.

Strateginen päämäärä	Tavoite 2026	Mittari
Kestävä talous • Velkamäärän vähentäminen • Käyttötalouden tasapaino • Kasvua tukevat tulevaisuus-investoinnit	Yhtiö pystyy kattamaan tuotoillaan kulut ja talous on tasapainossa. Pitkän tähtäimen taloussuunnitelman laadinta	Yhtiön tulos nolla tai ylijäämäinen. Hoitokate kattaa vähintään rahoituskulut. Yhtiölle laadittu vuoden 2026 aikana viiden vuoden talouden suunnitelma

8. Vesilaitoksen ja tilakeskuksen erillislaskelmat

Vesilaitos

Tuloslaskelma, sitova tilikauden yli-/alijäämä

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
LIKEVAIHTO	4 605 516	4 773 500	5 082 000	5 608 100	6 145 400
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 089 691	0	0	0	0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-2 961 597	-2 387 000	-2 551 500	-2 552 100	-2 552 700
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 221 871	0	-20 000	-20 000	-20 000
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-1 221 871	0	-20 000	-20 000	-20 000
PALVELUJEN OSTOT	-1 739 726	-2 387 000	-2 531 500	-2 532 100	-2 532 700
HENKILÖSTÖKULUT	-591 967	0	0	0	0
PALKAT JA PALKKIOT	-459 483	0	0	0	0
HENKILÖSIVUKULUT	-132 484	0	0	0	0
ELÄKEKULUT	-119 673	0	0	0	0
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-12 811	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 021 820	-2 032 500	-1 982 400	-2 037 700	-2 207 400
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-2 021 820	-2 032 500	-1 982 400	-2 037 700	-2 207 400
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-30 252	-155 600	-27 000	-27 000	-27 000
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	89 572	198 400	521 100	991 300	1 358 300
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 007 489	-1 192 000	-1 216 200	-1 268 600	-1 388 500
MUUT RAHOITUSTUOTOT	10 220	0	0	0	0
MUILLE MAKSETUT KORKOKULUT	-408 822	-542 000	-566 200	-618 600	-738 500
KORVAUS PERUSPÄÄOMASTA	-608 756	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-131	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	-917 917	-993 600	-695 100	-277 300	-30 200
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-917 917	-993 600	-695 100	-277 300	-30 200

Rahoituslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	89 572	198 400	521 100	991 300	1 358 300
POISTOT JA ARVONALEN- TUMISET	2 021 820	2 032 500	1 982 400	2 037 700	2 207 400
RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT	-1 007 489	-1 192 000	-1 216 200	-1 268 600	-1 388 500
	1 103 903	1 038 900	1 287 300	1 760 400	2 177 200
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-1 962 183	-1 620 000	-1 310 000	-5 170 000	-7 230 000
	-1 962 183	-1 620 000	-1 310 000	-5 170 000	-7 230 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-858 280	-581 100	-22 700	-3 409 600	-5 052 800
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAikaisten Laino- jen Lisäys Muilta	17 000 000	2 700 000	2 200 000	5 800 000	8 000 000
PITKÄAikaisten Laino- jen Vähennys Muilta	0	-2 059 500	-2 059 500	-2 378 600	-2 919 200
	17 000 000	640 500	140 500	3 421 400	5 080 800
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
VAIHTO-OMAISSUUDEN MUUTOS	105 576	0	0	0	0
SAAMISTEN MUUTOS KUNNALT	0	-59 400	-117 800	-11 800	-28 000
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	173 169	0	0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS KUNNALT	-16 648 923	0	0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	228 458	0	0	0	0
	-16 141 720	-59 400	-117 800	-11 800	-28 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	858 280	581 100	22 700	3 409 600	5 052 800
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	0	0	0

Tilakeskus

Tuloslaskelma, sitova tilikauden yli-/alijäämä

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
LIKEVAIHTO	8 250 919	8 214 900	9 063 700	9 481 200	9 920 500
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	265 276	0	0	0	0
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	19 057	0	0	0	0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-4 668 707	-5 561 800	-5 055 600	-5 140 000	-5 257 600
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 043 339	-1 684 000	-1 760 000	-1 760 000	-1 790 600
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-2 043 339	-1 684 000	-1 760 000	-1 760 000	-1 790 600
PALVELUJEN OSTOT	-2 625 367	-3 877 800	-3 295 600	-3 380 000	-3 467 000
HENKILÖSTÖKULUT	-1 176 152	0	0	0	0
PALKAT JA PALKKIOT	-903 399	0	0	0	0
HENKILÖSIVUKULUT	-272 753	0	0	0	0
ELÄKEKULUT	-247 963	0	0	0	0
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-24 790	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 012 467	-2 647 500	-2 730 900	-2 766 600	-3 003 900
SUUNNITELMAN MUKAISET	-2 561 811	-2 647 500	-2 730 900	-2 766 600	-3 003 900
POISTO					
ARVONALENTUMISET	-450 656	0	0	0	0
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-1 126 667	0	-1 350 000	-1 390 500	-1 432 200
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	-1 448 740	5 600	-72 800	184 100	226 800
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-140	0	0	0	0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	124	0	0	0	0
MUUT RAHOITUSKULUT	-264	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	-1 448 880	5 600	-72 800	184 100	226 800
POISTOERON LISÄYS(-)TAI VÄH(+)	466 905	450 000	450 000	450 000	450 000
VAPAAEHT.VARAUST.LIS(-) VÄH(+)	-1 700 000	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 681 974	455 600	377 200	634 100	676 800

Rahoituslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 448 740	5 600	-72 800	184 100	226 800
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	3 012 467	2 647 500	2 730 900	2 766 600	3 003 900
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-140	0	0	0	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	280 740	0	0	0	0
	1 844 328	2 653 100	2 658 100	2 950 700	3 230 700
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-1 176 344	-8 290 000	-925 000	-4 460 000	-2 460 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTI- NOIHIN	9 000	0	0	0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEI- DEN LUOVUTUSTULOT	186 041	0	0	0	0
	-981 303	-8 290 000	-925 000	-4 460 000	-2 460 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHA- VIRTA	863 025	5 636 900	1 733 100	-1 509 300	770 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
SAAMISTEN MUUTOS KUN- NALTÄ/KY:LTÄ	-2 909 548	-5 636 900	-1 733 100	1 509 300	-770 700
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	2 104 208	0	0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	-57 685	0	0	0	0
	-863 025	-5 636 900	-1 733 100	1 509 300	-770 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-863 025	-5 636 900	-1 733 100	1 509 300	-770 700
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	0	0	0

9. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kuntakohtaiset kustannukset

Kustannustenjako ja suoritteet vuodelle 2026

KUNTAKOHTAISET KUSTANNUKSET VUODELLE 2026						
Jaettavat bruttokustannukset			Yksikön kus- tannukset	Keskitetyt tuki- palvelut	Yhteensä	
Yhteiskustannukset (yhteislautakunta Heinola, Hartola, Sysmä)			41 900	5 300	47 200	
Rakennusvalvonnan kustannukset (Heinola ja Hartola, ml. jaoston kulut)			597 200	72 900	670 100	
Ympäristönsuojelun kustannukset (Hartola, Sysmä, Heinola)			469 100	58 800	527 900	
Bruttokustannukset yhteensä			1 108 200	137 000	1 245 200	
Rakennusvalvonnan kustannusten jakoperusteena olevat suoritteet:						
Kunta	Asukasluku 31.12.2024	Osuus-%	Kesämök- kien määrä	Osuus-%	Rakennusten määrä	Osuus-%
Hartola	2 482	12,2 %	2 238	40,7 %	1 768	23,4 %
Heinola	17 829	87,8 %	3 261	59,3 %	5 777	76,6 %
Yhteensä	20 311	100 %	5 499	100 %	7 545	100 %
Rakennusvalvonnan kustannustenjako	Asukaskohtainen osuus	Kesämök- kien määrä	Rakennus- ten määrä	Rakennusval- vonta yhteensä	Rakennuslupa- maksutuotot	Rakennusval- vonta netto
Kunta	70 %	25 %	5 %	100 %	Arvio	
Hartola	57 320	68 180	7 851	133 351	56 000	77 351
Heinola	411 750	99 345	25 654	536 749	375 000	161 749
Yhteensä	469 070	167 525	33 505	670 100	431 000	239 100
Ympäristönsuojelun kustannusten jakoperusteena olevat suoritteet:						
Kunta	Asukasluku	Osuus-%	Valvonta- kohteiden määrä	Osuus-%	Kesämökkien määrä	Osuus-%
Hartola	2 482	10,5 %	44	26,2 %	2 238	24,4 %
Heinola	17 829	75,1 %	76	45,2 %	3 261	35,6 %
Sysmä	3 428	14,4 %	48	28,6 %	3 669	40,0 %
Yhteensä	23 739	100,0 %	168	100 %	9 168	100 %
Ympäristönsuojelun kustannustenjako	Asukaskohtainen osuus €	Kesämök- kien määrä €	Valvonta- kohteet määrä €	Ympäristön suojelu yhe- teensä	Ympäristön- suojelun viran- omaistulot	Ympäristön- suojelu netto
Kunta	80 %	0 %	20 %	100 %	Arvio	
Hartola	44 155	0	27 652	71 807	10 000	61 807
Heinola	317 180	0	47 762	364 943	15 000	349 943
Sysmä	60 985	0	30 166	91 150	10 000	81 150
Yhteensä	422 320	0	105 580	527 900	25 000	502 900
Yhteislautakunnan kustannustenjako	Kokonaiskustan- nukset	Osuus-% lautakun- nan ku- luista	Lautakun- nan kulut (€)	Bruttokustan- nukset yhe- teensä	Lupatulot yh- teensä, arvio	Nettokustan- nukset yh- teensä
Kunta						
Hartola	205 158	17,1 %	8 083	213 241	66 000	147 241
Heinola	901 691	75,3 %	35 526	937 217	390 000	547 217
Sysmä	91 150	7,6 %	3 591	94 742	10 000	84 742
Yhteensä	1 198 000	100 %	47 200	1 245 200	466 000	779 200

Kustannustenjako ja suoritteet vuosille 2026-2028

KUNTAKOHTAISET KUSTANNUKSET VUODELLE 2026	2026	2027	2028
---	------	------	------

Jaettavat yhteiskustannukset (lautakunta Heinola, Hartola, Sysmä)	47 200	47 600	48 100
Jaettavat Ravan kustannukset (Heinola ja Hartola, ml. jaoston kulut)	670 100	690 400	707 300

Jaettavat ympäristön suojelun kustannukset (Hartola, Sysmä, Heinola)

	527 900	551 700	564 900
Bruttokustannukset yhteensä	1 245 200	1 289 700	1 320 300

Kokonaiskustannukset

Kuntaosuudet

	2026	2027	2028
Hartola	213 241	220 576	225 821
Heinola	937 217	970 213	993 252
Sysmä	94 742	98 910	101 227
Yhteensä	1 245 200	1 289 700	1 320 300

Maksuosuudet

Ympäristönsuojelu

	2026	2027	2028
Hartola	71 807	75 044	76 840
Heinola	364 943	381 396	390 521
Sysmä	91 150	95 260	97 539
Yhteensä	527 900	551 700	564 900

Maksuosuudet

Rakennusvalvonta

	2026	2027	2028
Hartola	133 351	137 391	140 754
Heinola	536 749	553 009	566 546
Yhteensä	670 100	690 400	707 300

